

савез пчеларских организација црне горе

ПЧЕЛАРСТВО

2022.
жута
матица

број
253

година XXI * подгорица, децембар 2022. - јануар 2023. * цијена 1€ * за чланове удружења бесплатан

СРЕЋНО И МЕДНО
У 2023. ГОДИНИ

KUĆA MEDA D.O.O. DANILOVGRAD

Kuća meda - Daljam BB - Spuž
e-mail: kucamedacg@gmail.com
www.kucameda.me
ž.r. 510-200277-27

USLUŽNI TELEFONI:

menadžer prodaje:
068 844 333

RADNO VRIJEME:

ponedjeljak - petak: 7 - 15
subota: 8 - 12

SADRŽAJ

ПОТРЕБНИ ПРЕЦИЗНИ И ТАЧНИ ПОДАЦИ	4
ДВА ЕУРА ПО РЕГИСТРОВАНОЈ ПЧЕЛИЊОЈ ЗАЈЕДНИЦИ	5
ПРЕДСЈЕДНИК МАРКО РАДУСИНОВИЋ	6
У ПЧЕЛАРСТВУ ЗНАЊЕ ЈЕ СУШТИНА ПОСЛА	7
НВУ "АПИС" И НВУ "ПЧЕЛА" У 2023. ПОД ИСТИМ КРОВОМ	11
СЛАТКИ ПОКЛОНИ ЗА МАЛИШАНЕ	11
ЦРНУ ГОРУ ЗАСТУПАЛИ ПРЕДСТАВНИЦИ СПОЦГ И МИНИСТАРСТВА ПОЉОПРИВРЕДЕ, ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ	12
МАЛИШАНИ ОДУШЕВЉЕНИ МЕДНИМ И СЛАТКИМ ПОКЛОНИМА	15
ГОРКИ МЕД СИМБОЛ ОВОГ ДИВНОГ ПРИМОРСКОГ КРАЈА	16
НОВА ЛЕГЛА ЗА БОЉЕ ПРИНОСЕ МЕДА	18
НАШ НАЧИН УЗГОЈА МАТИЦА У ОСМОРАМНИМ ЛР КОШНИЦАМА	20
ОКИЋЕН МЕДАЉАМА И ПРИЗНАЊИМА	23
ДВИЈЕ ПРИЧЕ СИНАЈА БУЛИМБАШИЋА КОЈЕ СЕ ТИЧУ МЕДОНОСНОГ И АРОМАТИЧНОГ БИЉА СА ДАЛМАТИНСКОГ ПРИОБАЉА И ЕКОЛОГИЈЕ У МАСЛИЊАКУ	24

СРЕЋНО И МЕДНО У 2023. ГОДИНИ!

И поред чињенице да су посљедице пандемије остале видљиве и у текућој години, коју ћемо памтити по отежаним околностима за привређивање, успјели смо захваљујући одличној сарадњи са свим удружењима да сачувамо и у појединим сегментима унаприједимо језгро пчеларске организације

При томе, разумијевање државних субјеката прије свега Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде као и већине општинских служби и институција омогућило нам је да реализујемо бројне активности нарочито оне које се тичу прихране и заштите пчелињих друштава. Исто тако морамо констатовати да су приноси меда, у глобалу, били за нијансу бољи него у претходне двије године као нпр. у Подгорици са околином и на појединим локалитетима на нивоу државе. Зато вјерујем да ће 2023. година сигурно бити боља у сваком погледу. Наиме, предстоји валоризација започетих и нових пројеката који ће унаприједити пчеларство у свим крајевима Црне Горе. На том плану посебно треба истаћи завршетак израде израде Атласа медоносног биља и попис пчелињака у нашој земљи. Такође, искрено се надамо да ће Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде наставити са досадашњим програмима подршке сектору пчеларства као и евентуалним увођењем нових подстицајних мјера подршке. Разлога за оптимизам има доста о чему најбоље говоре закључци са сједница и састанака органа и тијела СПОЦГ и "Куће меда" на којима су корисне критике и сугестије учесника по неписаном правилу доносиле позитивне резултате у пракси. Тако нпр. једногласно усвајање извјештаја и предлога те добра међусобна комуникација и договори око важних питања све чланове управних одбора и комисија мотивишу, да се још више ангажујемо на сервисирању потреба и захтјева свих пчелара. Једно је сигурно, изазова неће фалити али ни жеље и воље свих нас да истрајемо на одговорним задацима који нас очекују а први и основни је производња квалитетног црногорског меда који је већ добио титулу брэнда на захтјевном домаћем и међународном тржишту. У нади да ћемо сви заједно истрајати на реализацији веома захтјевног плана и програма свима желим добро здравље, личну и породичну срећу на сваком пољу!

ПРЕДСЈЕДНИК СПОЦГ РАДУЛЕ МИЉАНИЋ

IMPRESUM

ПЧЕЛАРСТВО

STRUČNO-INFORMATIVNI MJESEČNIK

IZDAVAČ: SAVEZ PČELARSKIH ORGANIZACIJA CRNE GORE

Adresa: Grbe bb 81412 Danilovgrad,
Telefon: 069/941-505
e-mail: spocg@t-com.me
sajt: www.pcelarstvo.me

ЗА ИЗДАВАЧА:

Radule Miljanić

V.D. GLAVNOG I ODGOVORNOG UREDNIKA:

Branislav Kadić (067991226)

e-mail: ninaivlado@t-com.me

TEHNIČKI UREDNIK: Dragan Lučić

LEKTURA: Nataša Dajković

Redakcijski odbor „Pčelarstva“:

Marijan Plantak, predsjednik,
prof. dr Mirjana Bojanić-Rašović,
dr Ratko Ralević, Dragana Šutović,
Slobodan Radović i Šekib Džogović

POKROVITELJ:

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

Adresa Redakcije:

Grbe bb, Danilovgrad;

ŽR 510-207440-72

CKB, Podgorica

Sa naznakom: Za SPOCG

ISSN 1800-5411

Rješenjem Republičkog sekretarijata za informacije br. 285 od 11. 01. 2001. godine "PČELARSTVO" je upisano u evidenciju javnih glasila Crne Gore. Aktom Republičkog sekretarijata za informacije 04/01-355/2001. godine časopis je oslobođen obaveza plaćanja poreza na promet.

ŠTAMPA:

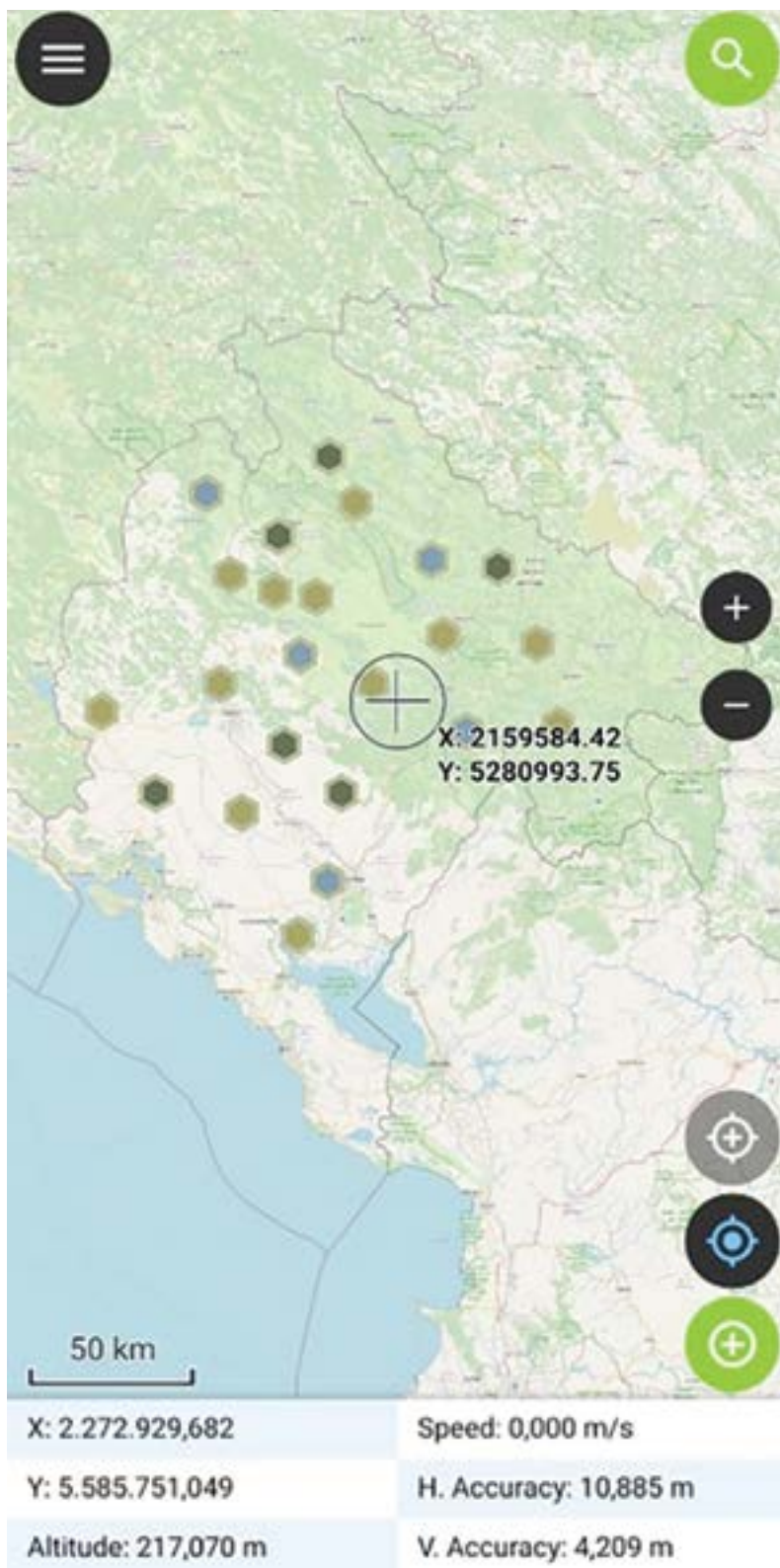
HKS SPEKTAR
PODGORICA

POTREBNI PRECIZNI I TAČNI PODACI

Podsjećamo pčelare da se od maja 2022. godine sprovodi popis pčelara sa ciljem izrade katastra pčelara i pčelinjaka. Ova aktivnost se realizuje u okviru projekta "Izrada atlasa medonosnih biljaka sa katastarom pčelinjaka", koji u okviru MIDAS 2 projekta sprovodi Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede u saradnji sa Savezom pčelarskih organizacija Crne Gore.

Popisivači će kontaktirati i običi registrovane pčelare na teritoriji Crne Gore i prikupiti podatke neophodne za izradu katastra pčelinjaka koji sa atlasom medonosnih biljaka čini neophodan uslov za održiv ekonomski razvoj pčelarstva zasnovan na održivom gazdovanju pčelarstvom i planskom korišćenju prirodnih resursa. Cilj je stvaranje preduslova za što optimalnije korišćenje resursa pčelarske paše i značajno povećanje pčelarske proizvodnje u Crnoj Gori.

Apelujemo na pčelare da saraduju sa popisivačima i da im pruže precizne i tačne podatke koji će biti od koristi cijeloj zajednici pčelara u Crnoj Gori. Predsjednici lokalnih pčelarskih organizacija će blagovremeno informisati članove lokalnih organizacija o početku popisa u pojedinim opštinama. Vlasnik svih podataka katastra biće Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede. Koristiće ih sa dužnom pažnjom i isključivo u navedene svrhe: ekonomski razvoj pčelarstva zasnovan na održivom gazdovanju pčelarstvom, planskom korišćenju prirodnih resursa pčelarske paše i povećanju pčelarske proizvodnje kao i za primjenu Pravilnika o bližoj sadržini, načinu utvrđivanja i vođenja katastra pčelinje paše i pčelarskog pašnog reda. Na implementaciji projekta "Izrada atlasa medonosnih biljaka sa katastarom pčelinjaka" zajednički su angažovani: Univerzitet u Beogradu Šumarski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu Prirodno-matematički fakultet Departman za biologiju i ekologiju, MapSoft

d.o.o. Beograd i Project Advisory Group d.o.o. Podgorica. Vremenski rok za realizaciju projekta je novembar 2020–maj 2023. godine.

**ZNAČAJNA PODRŠKA MINISTARSTVA POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE CRNE GORE NAŠIM PČELARIMA**

DVA EURA PO REGISTROVANOJ PČELINJOJ ZAJEDNICI

Usljed izražene suše i rasta cijena inputa u sektoru pčelarstva došlo je do proizvodnje ispod ekonomski opravdanog nivoa. Sušni period tokom godine doveo je do toga da su pčelinje zajednice došle na biološki minimum, a nedostatak hrane iz prirode (polen i nektar) smanjio je proces reprodukcije pčela i doveo zajednice na nivo opstanka. Dodatno, toplo vrijeme tokom oktobra i novembra uticalo je na neuobičajenu aktivnost pčela, te je potrebno reagovati dodatnom prihranom kako bi pčelinje zajednice preživjele zimu.

U cilju blagovremenog preduzimanja mjera i stvaranja uslova za opstanak pčelinjih zajednica, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede je opredijelilo podršku, kao pomoć dohotku, u iznosu od 2 eura po registrovanoj pčelinjoj zajednici.

Isplata podrške izvršiće se na jedinstveni matični broj svim registrovanim vlasnicima pčelinjih zajednica, shodno upisu u Registar poljoprivrednih gazdinstava, na šalterima Prve banke.

*Izvor: Ministarstvo poljoprivrede,
šumarstva i vodoprivrede Crne Gore*

ODRŽANA IZBORNA SJEDNICA NADZORNOG ODBORA

PREDSJEDNIK MARKO RADUSINOVIĆ

Sjednica Nadzornog odbora održana je 11. novembra 2022. god u Kući meda. U njenom radu učestvovali su Branko Jestrović iz PO "Matica" Pljevalja i Marko Radusinović iz PO "Crnogorska pčela" Podgorica, dok je član Pavle Kentera iz PO "Budva" razmjenjivao mišljenja sa njima putem telefona.

Na dnevnom redu bile su samo dvije tačke i to: izbor predsjednika Nadzornog odbora i razno.

Po prvoj tački član Branko Jestrović je za predsjednika Nadzornog odbora predložio Marka Radusinovića, dipl. pravnika iz Podgorice, člana PO "Crnogorska pčela". Ovaj predlog podržao je Pavle Kentera i složio se

da ovu odgovornu funkciju u tekućem mandatu obavlja Marko Radusinović.

Novoizabrani predsjednik se zatim zahvalio na povjerenju i prihvatio ulogu predsjednika.

U nastavku sjednice predsjednik Radusinović je naglasio da će se u radu Nadzornog odbora strogo vodi računa o nadležnostima i obavezama koje pripadaju ovom odboru, a definisane su Statutom SPOCG, kao i opštim zakonskim odredbama u Crnoj Gori. Takođe je saopštio da će aktivno učestvovati u radu Upravnog odbora i davati stručna mišljenja i sugestije članovima Upravnog odbora SPOCG.

B. K.

U PČELARSTVU ZNAJNE JE SUŠTINA POSLA

Direktor „Kuće meda“ Vladimir Radulović govorio je u emisiji „Vrijeme je za selo“ na kanalu TV 7 o aktuelnoj situaciji u crnogorskom pčelarstvu, mogućnostima za njegov dalji razvoj, značajnim projektima koji afirmišu ovu djelatnost, podrškama državnih subjekata i perspektivama jedne od prioritetnih grana poljoprivrede.

TV 7-KAKVA JE BILA 2022. GODINA ZA PČELARE?

-Ova godina je bila povoljna za pčelare, posebno kada je riječ o centralnom i južnom dijelu Crne Gore. Imali smo proljeće koje je bilo malo drugačije u odnosu na prethodne sezone. Period sa malo više toplijih dana i povoljni meteo uslovi doveli su do toga da su biljke jednostavno medile. Bio je dobar prolječni razvoj. Samim tim pčelinja društva su stigla da se razvijaju,

i da u periodu maja i juna pozitivno odreaguju, odnosno daju prinose meda koji su bili zadovoljavajući. Nažalost, iz godine u godinu nemamo pašu koja bi obezbijedila kontinuitet i održivost pčelarenja i motivisala nas pčelare za još veće angažovanje u pčelinjaku. Možda zvuči paradoksalno, ali kada posmatram period od dvadesetak godina i vrijeme kada sam ja počeo da se bavim pčelarstvom, bez nekog znanja, sa entuzijazmom i voljom, moram istaći da je tada bilo više meda, nego danas, kada više znam o pčelarstvu. Vrlo je teško doći do prinosa meda koji bi obezbijedili povoljnu ekonomsku situaciju. Pored velike ljubavi i privrženosti pčelarstvu, koju dijelim sa svim kolegama pčelarima, vrlo je važno i da li ćemo u okviru pčelarenja imati ekonomsku održivost i zaradu za nas i naše porodice.

U suštini ova godina je bila solidna. Kada je u pitanju prosjek, možemo da govorimo od deset do petnaest kilograma po pčelinjem društvu. To zavisi od toga da li uzimamo za primjer pčelinja društva koja su uzimljena i koja su izašla na proljeće, i da li su to pomoćna društva, ali, generalno, pčelari centralnog i južnog dijela zemlje mogu biti zadovoljni. Na sjeveru je bila malo drugačija situacija, posebno u predjelima Rožaja, Plava, Gusinja, Bijelog Polja, dijelom i Pljevalja, gdje, zbog vremenskih oscilacija nije bilo stabilnog unosa meda, tako da nijesu uspjeli da ostvare prosječan unos nektara i meda. Ali moramo imati u vidu i to da su godine drugačije, klimatski uslovi i promjene, da su proljeće i ljeto spojeni, da je dosta sušnog vremena, a da su proljeća dosta kišna. Dakle, meteo uslovi su faktor od kojih zavisi da li će prinos meda biti oko 50%. Drugih 50% su znanja i vještine pčelara. Veoma je važno kompezovati prirodne nedostatke sa znanjem koje imamo. Uspjeh u poslu zavisi od znanja. U pčelarstvu treba imati osjećaj da pravu stvar uradite u pravo vrijeme. Nedjelja dana u pčelarstvu obezbjeđuje tu godinu. To znači da ako imamo za nedjelju dana prinos od dva kilograma meda, možemo govoriti o uspješnoj pčelarskoj godini, Ako radimo na razvoju društva u tom periodu kada očekujemo pašu i prinose, imaćemo taj adekvatan prinos. Ako izostavimo neke pripreme radnje i odredimo momenat kada društva treba da su spremna, onda ćemo ispustiti taj period kada društva treba da su spremna. Postizaće pik u svom razvoju i mi ćemo ispustiti priliku. U našem poslu je važno osloniti

se na meteo prognoze koje mogu biti vrlo značajne za tih nedjelju dana pripremanja društva.

Vrlo je važno voditi računa o zdravlju pčelinjih društava. Pčelinje bolesti su raznovrsne, ali dominiraju par bolesti i problema koji prave opstrukciju u razvoju prinosa meda. Jedan od najvećih izazova je pčelinji krpelj, varoa, koji, u kombinaciji sa virusima, pravi velike štete. Tada moramo biti vrlo odgovorni. Naredna sezona je počela prije nekih par mjeseci, odnosno u avgustu mjesecu kada se stvaraju zimske pčele, resursi za narednu sezonu. U zavisnosti od toga kako smo pripremili društva, imaćemo stanje pčela u proljeće. Ukoliko smo "prespavali" taj period imaćemo slaba pčelinja društva. Važno je imati na raspolaganju zdrava i jaka društva sposobna za prinos. Slaba i mala društva oduzimaju nam vrijeme, ulažemo novac, obilazimo ih i pokušavamo ih osnažiti, a to je vrlo teško.

TV 7-KOLIKO JE ZNANJE NEOPHODNO U PČELARSTVU?

Znanje je suština posla. Imali smo u okviru Saveza pčelarskih organizacija, kao krovne institucije pčelarstva u Crnoj Gori, sa partnerima, MPŠV, Upravom za bezbjednost hrane i Kućom meda, aktivnosti i akcije usmjerene na podizanju nivoa osposobljenosti i znanja pčelara. Organizovali smo različite nivoe edukacija. U našem časopisu „Pčelarstvo” tematski su

obrađene tehnologije pčelarstva i zdravstvene zaštite. Organizovane su razne edukacije predavača iz zemlje i inostranstva u Kući meda, a realizovana su i regionalna savjetovanja. Htjeli smo kontinuitetom tih aktivnosti probuditi nove izazove i momente kod pčelara. Nije isto pčelariti prije 20 godina i sada. Dešava se da pčelari nijesu spremni da idu u korak sa tim novim znanjima. Teško primjenjuju nove vještine koje su prisutne na Zapadu. Prije 20-ak godina postojalo je par virusa, koji su u kombinaciji sa varoom, pravili ekonomske štete pčelarstvu. Danas postoji tridesetak virusa koji prave velike štete. Korona nas je stopirala na putu transfera znanja kroz edukaciju. Sad već postoje određeni planovi sa MPŠV da za narednu sezonu obezbijedimo budžetsku liniju koja će nam omogućiti da redovnije angažujemo ljude koji su od struke i nauke, i koji će sa našim pčelarima podijeliti svoja iskustva da bi spremni dočekali izazove, a ne da bi trčali za problemima, kako se ne bi desilo da se sapletemo i izgubimo resurse, a i volju.

TV 7-OTVORILI STE PRIČU O AKTIVNOSTIMA KUĆE MEDA U 2023. GODINI. ŠTA UOPŠTE KUĆA MEDA RADI I ŠTA ĆE BITI U FOKUSU NJENOG DJELOVANJA U NAREDNOJ GODINI?

-*Kuća meda* je otvorena 2015. g. kroz kapitalni budžet Vlade crne Gore. To je lider-projekat koji je imao za

cilj da objedini jednu poljoprivrednu djelatnost kao što je pčelarstvo, kroz angažman i rad Saveza pčelarskih organizacija Crne Gore. Njeno otvaranje je bilo sasvim opravdano i zaslužno. U *Kući meda* počeli su da se otvaraju pogoni i kapaciteti koji su zapravo servisi našim pčelarima, od proizvodnje hrane za pčele do uslužne prerade voska. Postoji prodavnica pčelarske opreme koja na visokom nivou zadovoljava potrebe naših pčelara. Zatim izdvajamo program otkupa i pakovanja domaćeg meda kroz naš brend *Crnogorski med*. Imaćete priliku da kasnije zabilježite kako izgleda pogon. Ono što izdvajamo je program hotelskog pakovanja meda u kesicama od 15 grama. To je vrlo značajna i korisna linija i jedan program koji sa turističkom privredom, sa hotelijerima, kafićima i restoranima, treba da utiče na promociju domaćeg meda.

TV 7-KADA JE POČEO PROJEKAT PAKOVANJA MEDA?

-U fazi smo pakovanja meda. Iskreno se nadam da će se naći u hotelima u 2023. godini. Međutim, postoji jedan realan problem. U domaćim hotelima i restoranima uz čaj dobićete neku kesicu sa medom. Neću da komentarišem kakvoću tog proizvoda, koji ipak prolazi kroz određene analize, kako bi dobio upotrebnu dozvolu da može se naći kao zdravstveno ispravan proizvod. Cjenovna politika je sporna jer med koji mi pakujemo mora biti skuplji, ali se nadam da će se naći partneri koji će biti spremni da, i pored tog momenta koji je važan u ekonomiji, ne i opredjeljujući, uzmu naš proizvod. To je proces koji će trajati kroz reklamu, propagandu, ubjeđivanje potrošača, korisnika, da je to zapravo med, a da je ovo drugo neki zaslađivač. *Crnogorski med* je jedan zaista autentičan proizvod, domaći. I treba naglasiti da se sve faze stvaranja meda obavljaju u Crnoj Gori.

Mi strogo vodimo računa da med koji otkupljujemo, analiziramo u laboratorijama koje imaju akreditovane metode, da tu nema nikakvog prostora za sumnju u kvalitet i kakvoću tog proizvoda. Apsolutno to garantujemo jer je to vrlo važno u jednoj eri ponude hrane različitog kvaliteta, različite

ĐOKO MASONIČIĆ: ZA PČELARENJE JE POTREBNA MATERIJALNA MOĆ, DOBRA VOLJA I ZNANJE

U *Kući meda* ekipa TV 7 zatekla je i Đoka Masoničića prekaljenog pčelara i uzornog domaćina, koji je rado pristao da govori sa kakvim problemima se suočavaju crnogorski pčelari i koliko je pčelarstvo perspektivna oblast u našoj državi.

TV 7—KAKVA JE BILA 2022. GODINA ZA PČELARE I KOJA SU OČEKIVANJA OD NAREDNE?

Zadnjih dvadeset godina nijesu baš naročito profitabilne, mnogo je bilo bolje u prošlom vijeku, jer ja pamtim i pčelarsvo iz prošlog vijeka, a 40 godina već pčelarim, tako da u prošlom vijeku kad sam dobijao po 15 kilograma po košnici bio sam nezadovoljan. Sad kad dobijem tu količinu, onda sam srećan. Zadnjih godina dobijam najviše desetak kilograma po košnici, prije tri četiri godine bilo je malo bolje. Mislim da sad više znam i imam više košnica, nego što sam imao nekada, ali nikada ne mogu dobiti nekadašnje količine meda. Moj rekord u pčelarsvu je bio 3700 kilograma meda, to je bilo 1995/96. godine. Tada sam imao šezdesetak košnica i prosjek je bio 60 kilograma, što je danas teško ostvariti.

TV 7-KOLIKO SADA IMATE KOŠNICA?

Sada imam duplo više košnica, a tri puta manje meda. Oko hiljadu kilograma meda godišnje izvadim i to je neki maksimum zadnjih godina. Na to je uticala vjerovatno me-

teo situacija i promjena klime. Neko kaže da su uzrok neki radio talasi, zračenja raznorazna, no, činjenica je da se klima značajno promijenila. Broj košnica se povećao na određenim terenima. Recimo, kad sam ja počeo da pčelarim, u mom selu Gluhi Do kod Virpazara, imao sam ja košnice i moj kolega Rajko Ostojić. Ja tridesetak, on pet-šest, a sad u mom selu ima preko petsto košnica, tako da postoji i prenaseljenost košnicama, odnosno, svi hoćemo da pčelarimo u urbanom dijelu Crne Gore. Tako, recimo, imamo priliku da pčele zimuju sa sjevera Crne Gore, Rožaja, Plava u okolini Tuzi. To područje je preopterećeno tokom ranog proljeća i jeseni. U dolini Bjelopavlića dođu pčelari iz skoro čitavog Nikšića. Svi hoćemo da nam to bude blizu kuće, da lakše radimo, da nam je pred okom, a to je malo teže i onda su tu prisutni razni problemi. Više se širi varoa, takođe i raznorazni virusi, koji su iz godine u godinu

strukture uvoza... Što je važno i što preporučujem je da imamo kontinuiran plasman našeg meda. Naš maloprodajni lanac je kompanija „Voli”, dva free shop-a, u još par prodavnica zdrave hrane. Planiramo da obuhvatimo ostale trgovačke lance u Crnoj Gori i vjerujem da ćemo u perspektivi kroz vrijeme omogućiti jednom broju pčelara, koji imaju tržišne viškove, da ih ponude *Kući meda*, a da mi za njih obavljamo posao menadžera, da ga plasiramo kroz brend *Crnogorski med*.

TV 7-DA LI SE POZITIVNA SLIKAO CRNOGORSKOM MEDU ŠIRI I VAN NAŠIH GRANICA?

- Vjerujem da je naš med poznat kao jedan dobar proizvod. Pčelari generalno nemaju problem sa plasmanom domaćeg meda. Jedan broj kolega sa sjevera, pomenuo sam Rožaje, Bijelo Polje, dijaspora, vrlo rado uzimaju med i nemaju problem s plasmanom. Veoma je značajan dio koji se tiče saradnje sa turističkom privredom. Pokušaćemo da se uključimo,

tražimo partnerstvo sa Privrednom komorom Crne Gore koja će, kroz svoje kanale marketinga promocije, doći do šireg tržišta, upravo kako bi mogli da ponudimo turistima nešto autentično, domaće. Nećemo odustajati od kvaliteta kojim treba da nametnemo proizvod. I treba ga probati. Ljudi koji ga jednom probaju, uglavnom, se vraćaju i uzimaju ga.

TV 7-KAŽETE DA CRNOGORSKI PROIZVOĐAČI MEDA NEMAJU PROBLEMA SA PLASMANOM. KOLIKO CRNA GORA IMA PČELARA I KOLIKO TAJ BROJ ZADOVOLJAVA POTREBE 600 HILJADA GRAĐANA?

U Savezu je oko dvije hiljade pčelara, hiljadu, hiljadu i po pčelara nijesu učlanjeni. Članstvo je dobrovoljno. Prema našoj evidenciji to je nekih sedamdeset hiljada košnica. Možda tu ima nekih četrdesetak pčelinjih društava koja su proizvodna i daju med. Nezahvalno je sada prognozirati o nekim količinama, otprilike nekih

400-500 tona na godišnjem nivou. To su količine koje apsorbuje crnogorsko tržište i koje pčelari mogu da prodaju do sljedeće sezone, bez nekih problema. Cijena meda je bila prošle godine 10-12 eura. Ove godine je 15 eura.

TV 7-DA LI JE TO UTICALO NA PRODAJU?

-Mislim da nije. Ljudi jednostavno žele domaći med. U razgovorima sa predstavnicima trgovinskih lanaca, saznajemo da, bez obzira na razliku u cijeni između domaćeg meda naših pčelara koji je zastupljen u lancima i nekog meda koji je sa strane iz Srbije, Bosne, Makedonije, ljudi se često opredjeljuju za domaći med.

TV 7-TO ZNAČI DA SU SVJEŠNI KVALITETA

-Apsolutno. Med je pored maslinovog ulja najčešće falsifikovani proizvod. Postoje neki podaci da se godišnje proizvede oko 1,5 miliona tona meda u svijetu, da se falsifikuje 2,5 miliona tona. Uvjeren sam da se

prisutni. Varoa je na ove naše prostore došla osamdesetih godina 1975/76. i tada je bio totalni pomor pčela koji je za posljedicu dao manje pčelara. Međutim, sada ih je svakim danom sve više, i određene lokacije su prenaseljene, pa se širi i taj krpelj i virusi koji slabe pčelinje zajednice. Društva su manje razvijena u pašnom periodu i to je jedan od razloga što je manji prinos.

TV 7-IMA LI FINANSIJSKE SATISFAKCIJE OD BAVLJENJA PČELARSTVOM?

-Pa u svakom slučaju ima. Svi mi kažemo da volimo pčele, a da je samo to možda bi mnogi prestali da se bave ovim poslom. Mislim da je to laž. Recimo, mravi su mnogo organizovaniji od pčela, ja ne volim mrave i ne bavim se njima. Bavim se pčelama. A da ih samo volim, držao bih 5-10 košnica, a imam ih 100, nekada i 150. Taj finasijski aspekt igra ulogu, bez obzira na to što kažemo da volimo pčele.

TV 7-KADA GOVORIMO O PLASMANU, A VEĆ SMO REKLI DA JE FINANSIJSKI ASPEKT VAŽAN I, DA GA NEMA, MNOGI BI PRESTALI DA SE BAVE PČELARSTVOM, ŠTO ZNAČI DA POSTOJI DOBRA POTRAŽNJA ZA MEDOM U NAŠOJ ZEMLJI I DOBRA MOGUĆNOST PRODAJE

U Crnoj Gori ima 50-70 hiljada košnica. U prosjeku to je, možda, desetak kilograma po košnici, a možda će neko reći da ima i po 20-30 kilograma. Neke godine i bude, ali ne uvijek. U Crnoj Gori potražnja meda je veća, nego što je ponuda. Ja sam naišao na podatak Privredne komore iz Srbije da smo mi prošle godine uvezli u Crnu Goru 190 tona meda. Mene je to začudilo, jer mi sa toliko košnica sigurno proizvedemo 500-600 tona. To se uglavnom konzumira na

crnogorskom tržištu, mada se značajan dio iznose iseljenici u inostranstvo. Još uvijek Crna Gora ne može da zadovolji tržište sa dovoljnom količinom meda. Mada, kvalitet crnogorskog meda, možda sam subjektivan kao i većina nas, nije isti kao iz nekih drugih krajeva. Naš je med multifloran, sa raznoraznih biljaka, nije kao suncokretov, bagremov med ili uljane repice, koji su manje traženi. Naš med ima više aroma, više ukusa, zato je i traženiji.

TV 7-ŠTA BISTE PORUČILI MLADIM LJUDIMA KOJI ŽELE DA SE BAVE PČELARSTVOMŠ S OBZIROM NA BOGATO ČETRDESETOGODIŠNJE ISKUSTVO?

Pa u svakom slučaju treba da imaju mentora uz sebe, nekog iskusnog pčelara, komšiju iz okruženja i da ga prate u radu i slušaju savjete, a usput da čitaju literaturu i da malo prate internet. Mnogo je važnije iskustvo. Ja vjerovatno u startu ne bih uspio kao pčelar da nijesam imao dobrog učitelja. To je Vlado Radoman, iskusni pčelar iz Virpazara, koji je mnogim Crmničanima pomagao u startu, davao rojeve, savjete. Da nijesam naišao na njega, bez obzira što sam čitao literaturu, ne bih uspio. I danas redovno idem kod njega kako bi razmijenili iskustva. Znači, bez prisustva nekog pčelara praktičara ne bih savjetovao ni jednom mladom pčelaru da kreće u taj posao i da mu to bude zanimanje. Znam pčelare koji su u startu kupovali po 50 košnica, zaduživali se misleći da će da naprave biznis od toga, ali su brzo propali. Od pčelarstva ne može niko da se obogati, može normalno da živi uz stotinak košnica. Tokom prošlog vijeka moglo je i sa 50, ali sada ispod 100 košnica ne bi bilo isplativo. Takođe, ako neko ne misli da se skroz posveti tom poslu, neka ne počinje da ga radi. Treba da ima materijalnu moć, dobru volju i znanje.

naši pčelari u Crnoj Gori ne bave tim poslom. Zapravo veliki broj pčelara su ljubitelji pčela i nijesu spremni na tu vrstu falsifikata. Taj utisak kviri jedan dio trgovaca koji u toku turističke sezone, spreman je da, radi brže zarade, ošteti naš ukus i naše viđenje posla kojim se bavimo. Spremni su da nazivaju medom nešto što to nije. S druge strane, ponosan sam na ono što naši pčelari rade, što primjenjuju standarde i dobre veterinarske prakse jer nije lako pčelariti. Ima dosta izazova i problema, ali, generalno, pčelari ne žele da naruše kvalitet svog proizvoda.

TV 7- KAKO SE U JAVNOSTI APOSTROFIRA ČINJENICA DA CRNOGORSKI GRAĐANI NE KUPUJU BAŠ DOMAĆE PROIZVODE, DA IPAK GLEDAJU CIJENU, ALI DA TO NIJE SLUČAJ I SA MEDOM?

- Med je veoma važan za zdravlje. Postoji izreka da ga koristite kao hranu da ga ne bi kasnije koristili kao lijek.

Ja praktikujem dati svojoj djeci ujutro po kašičicu meda. Važno je uzeti i po kašičicu meda pred spavanje. Dobijete neku dodatnu energiju. Ljepota naše zemlje, flora i fauna, lijepi pejzaži kao da su pretočeni u naš med.

TV 7-KAKVA JE POMOĆ DRŽAVE PČELARSTVU, KOLIKO JE ONA ZNAČAJNA I KOLIKO DOPRINOSI PČELARIMA DA SE BAVE OVIM POSLOM?

Veoma je važno istaći da MPŠV razumije problematiku pčelara i da se to ne odnosi samo na sadašnji trenutak, već je to proces koji je prisutan zadnjih 10-15 godina. To je posljedica angažmana i rada ljudi koji su uključeni u razvoj pčelarstva Crne Gore, Saveza pčelarskih organizacija Crne Gore, pčelarskih organizacija i pčelara. Bez podrške države teško da bismo mogli govoriti o nekoj održivosti, motivaciji itd. To je skup posao koji nije mnogo ekonomski isplativ, ali postoje drugi benefiti kao što su zadovoljstvo i ljubav prema

pčelama. Mi smo kroz partnerstvo s MPŠV razradili sve mjere podrške koje su prisutne u zemljama Evropske unije. Mi smo napravili sistem koji će pokazati našim partnerima sa Zapada da ipak radimo organizovano i da podržavamo stvari koje su suštinski važne za razvoj pčelarstva. To su stvari koje se tiču zdravstvene zaštite, nabavke voska, podrška uzgoju selekcionisanih matica, edukacija, putovanja, programi podrške za mlade pčelare, nabavka pčelarske opreme, pribora itd. Država je imala sluha, razumijevanja i uvažila je zahtjeve koje smo plasirali. Naši su zahtjevi bili da izdaci malo veći budu, međutim, nalazila se tu neka mjera, i ja mogu reći da sam veoma zadovoljan tom vrstom podrške, nadam se i očekujem nastavak, jedan kontinuitet podrške bez koje bi, mi, pčelari bili u nekoj teškoj situaciji. Jer, kada vam država da mogućnost 50% regresiranja za sve ove stvari koje sam nabrojao, onda ipak, lakše se uklopiti u taj proces i imati neku održivost.

**RANKO BOGAVAC:
PROFESIONALIZACIJA
PČELARA PRIORITET**

Nešto više o budžetu i koliko će biti izdašan za 2023. godinu, ekipi TV 7. rekao je načelnik Direkcije za stočarstvo u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Ranko Bogavac.

TV 7-KOJE SU POTREBE PČELARA I KOJE PODRŠKE MOGU OČEKIVATI U NAREDNAJ GODINI

-Pčelarstvo je značajna oblast poljoprivredne proizvodnje u Crnoj Gori tim prije što ona ima idealne uslove za razvoj pčelarstva. Tako da u skladu sa tim, MPŠV je svake godine tako i u 2022. izdvajalo značajna sredstva za podršku pčelarstvu. Kroz program unapređenja pčelarstva 232 000 eura opredijeljeno je, i na kraju smo godine kada realizujemo sve te programe kroz mjere podrške mladim pčelarima, kroz nabavku sertifikovanog organskog voska, za preradu voska, nabavku transportnih sredstava za pčelinje zajednice, regresiranje matice, regresiranje ljekova u pčelarstvu. Zatim preko ovih 232 000 eura su i sredstva koja pčelari mogu da ostvare kroz drugi javni poziv koji je u Direktoratu ruralnog razvoja za adaptaciju prostora i nabavku opreme u pčelarstvu. Ako tome dodamo da iz godine u godinu raste pčelarski budžet, a tako će biti i u 2023. prepoznajemo koliko MPŠV poklanja pažnju ovom značajnom sektoru. Ima mnogo drugih aktivnosti gdje MPŠV pomaže, pa ove godine, recimo, značajan broj pčelara je prisustvovao najvećoj svjetskoj smotri pčelarstva u Apimondi u Istanbulu, kao i drugim događajima kao što je seminar u Sarajevu itd. MPŠV radi i na tome da se realizuje projekat „Atlas medonosnog bilja“ kako bi vidjeli šta je to pčelarski potencijal kada je u pitanju medonosno bilje. Osim toga MPŠV je podržalo više manifestacija kao što su pčelarske izložbe, a iz godine u godinu raste broj tih manifestacija. Ove godine je podržano više od deset takvih manifestacija. Naš cilj je da ovaj značajan sektor podstaknemo kako bi ga tržišno orjentisali, kako bi profesionalizovali pčelara i povećali proizvodnju. Jako bitan cilj je diverzifikacija proizvoda. Nije samo med proizvod pčela, nego imamo puno drugih proizvoda. Kod nas situacija po tom pitanju nije dobra jer dominantan prihod dolazi od meda, dok u razvijenim pčelarskim zemljama, uzmimo Sloveniju za primjer, 30-40% prihoda dolazi od meda, a ostatak prihoda dolazi od drugih proizvoda. Navešću neke, propolis, mliječ, korišće-

nje api terapije i tako dalje. Danas je u Evropi u razvijenim pčelarskim državama jako zastupljen takozvani pčelarski turizam čemu ćemo u narednom periodu i mi da posvetimo pažnju, tako da kroz 2023. godinu osnažimo budžet. Kada kreiramo budžet za pčelarstvo mi to radimo na partnerski način sa SPCG, tako da zajedno pratimo tokom godine šta to i u kojoj mjeri nedostaje, šta je dobro u određenoj mjeri i modifikujemo i uvodimo nove mjere. Na taj način imamo potpuno partnerki odnos i kada je teren u pitanju. Svjesni smo svih potreba pčelara i naglasio bih na kraju da smo ove godine pri kraju realizacije jedne privremene mjere kojom hoćemo da pomognemo pčelarima kroz podršku za 77 000 pčelinjih zajednica. Želimo da pomognemo dohotkom od 2 eura po košnici oko 1750 pčelara jer je ova godina bila dosta nestabilna što se tiče prinosa meda. Kada svedemo računicu, dolazimo do cifre od preko 400 000 eura. Ako znamo da pčelarstvo donosi Crnoj Gori oko 10 miliona ukupno proizvede vrijednosti, zaključujemo da MPŠV sa jednim velikim procentom pomaže ovom sektoru.

TV 7-KOJE SU TO MJERE KOJE KREIRATE ZA NAREDNAJ GODINU?

-Sve mjere koje su pokazale dobre rezultate ostaju uz mogućnost modifikovanja. Radićemo na tome da u narednom periodu, tokom 2023. godine, ako se steknu uslovi, izvršimo registraciju pčelinjih zajednica. To se mora raditi sa institucijama sistema koje to prate, tako da ćemo tada imati tačan presjek koliko pčelinjih zajednica u Crnoj Gori postoji. I sada, kroz ove mjere znamo da u Crnoj Gori imamo 77 000 registrovanih zajednica, a ovo bi značilo konkretno obilježavanje, kako bismo imali tačan uvid sa koliko njih u Crnoj Gori raspolazemo.

TV 7-SAGLASNI SMO DA JE CRNOGORSKI MED VRLO KVALITETAN PROIZVOD. KAKO VIDITE PČELARSTVO U NAREDNAJ NEKOLIKO GODINA?

-Imali smo sreću da u zadnjih deset godina imamo dosta mladih ljudi koji su angažovani u ovom poslu. Da nije tako, bili bi u problemu. U svijetu je pčelarstvo često na nivou neke vikend varijante, nekog hobija gdje ljudi, nakon penzionisanja, pronalaze

mir, ali ne i stalan i ozbiljan posao. Međutim, kod nas u Crnoj Gori, na svu sreću, to nije tako. Kroz dobre politike i subvencije uspjeli smo da zapčelaramo jedan zavidan broj mladih ljudi koji već razmišljaju da im to bude primarno zanimanje. Oni kroz dobru cijenu meda, uslovno rečeno, imaju održivost, a i kroz proizvodnju pčelinjih rojeva, uzgoj matice itd. Onoliko koliko su ljudi spremni da uče i da ulažu u pčelarstvo, toliko će im se i vratiti. Ne

možemo se samo baviti pčelastvom i gledati proizvodnju meda kao primaran finalan proizvod i od toga tražiti neku održivost. Moramo diverzifikovati proizvodnju, moramo imati pčelinje rojeve, matice i vosak. Sve to tržište traži, zato imamo i dosta dobre cijene, tako da vjerujem da pčelari koji imaju nekih stotinak i više košnica mogu veoma pristojno da žive.

Priredila: G.M.

DVA BARSKA UDRUŽENJA PČELARA UDRUŽILA SNAGE

NVU "APIS" I NVU "PČELA" U 2023. POD ISTIM KROVOM

Na sastanku UO SPOCG koji je održan 15. decembra 2022. g. predsjednik NVU "Apis-Stari Bar", Milan Čelebić je prisutnima saopštio informaciju da ovo udruženje prestaje sa radom, ali i dodao da su na sjednici Skupštine Udruženja održanoj 9. decembra 2022. g. donijete dvije odluke i to da udruženje prestaje sa radom i da svoju preostalu imovinu raspoređuje odnosno dodjeljuje udruženju pčelara NVU "Pčela" iz Bara. -Neupućeni mogu pomisliti da je razlog donošenja ovakvih odluka apsolutna neaktivnost, napuštanje članstva, stečaj i slično. Međutim, sve počinje prije par godina kada su organi

pomenuta dva udruženja pčelara, uz podršku članstva ova dva udruženja, potpisali sporazum o saradnji i zajedničkom radu u namjeri da isti krunišu spajanjem u jedno udruženje. Pandemija i mjere suzbijanja su spriječile da se aktivnost na pripajanju ranije realizuje. Ove godine stekli su se uslovi da se započeto i završi. Analizirajući modele udruživanja dogovoreno je kao najjednostavnije i najracionalnije rješenje prestanak sa radom NVU "Apis-Stari Bar" i učlanjivanje u NVU "Pčela" u narednoj godini. Na ovaj način nastavlja se rad NVU "Pčela" i tradicija stara preko 70 godina od osnivanja u Starom

Baru. Iako je karakteristika aktuelnog trenutka u Crnoj Gori podjela u svim segmentima društva, smatrali smo da je mnogo racionalnije udruživati se. Osim toga, bićemo brojniji i tako ćemo mnogo lakše ostvarivati ciljeve Udruženja i interese svakog pojedinca-člana, te doprinijeti razvoju i afirmaciji pčelarstva. Bićemo mnogo uspješniji u svim aktivnostima koje budu uvrštene u godišnji plan i program, pojasnio je Čelebić i naglasio da ovakav pristup, ukoliko bude uspješan, još neko prihvati i slijedi, makar u pčelarstvu.

B. K.

PREDSTAVNICI PO „NIKŠIĆ“ POSJETILI DJEČIJI CENTAR

SLATKI POKLONI ZA MALIŠANE

Ove kao i prethodnih godina, predstavnici PO „Nikšić“ u okviru tradicionalne manifestacije „Septembarski dani meda Nikšić 2022“ posjetili su Dnevni centar za boravak djece sa posebnim potrebama i tom prilikom uručili im slatke poklone u vidu 30 tegli najkvalitetnijeg meda. Prema riječima sekretara Ratka Aleksića bio je to radostan susret već poznatih drugara.

—Mališani nama uvijek prirede iznenađenja i obrađuju raznim sadržajima koji nas kasnije podsjećaju na lijepa druženja. Ovoga puta dobili smo na poklon ručni rad razdragane djece, kojim smo ukrasili prostorije našeg pčelarskog kluba, nije krio zadovoljstvo Aleksić.

B.K.

CRNU GORU ZASTUPALI PREDSTAVNICI SPOCG I MINISTARSTVA POLJOPRIVREDE, ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

U glavnom gradu Bosne i Hercegovine, 12. i 13. novembra održan je VII kongres o pčelarstvu i pčelinjim proizvodima koji je ovoga puta okupio preko 200 učesnika iz Hrvatske, Slovenije, Makedonije, Srbije, Rumunije, Turske, Bahreina, Saudijske Arabije, Ujedinjenih Arapskih Emirata, Australije, Njemačke i zemlje domaćina kao i drugih država koje su se odazvale pozivu organizatora da prisustvuju ovom prestižnom međunarodnom skupu u ulozi posmatrača. Crnu Goru su zastupali predsjednik SPOCG Radule Miljanić, zatim predstavnik Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Dragana Šutović i načelnik direkcije za stočarstvo u MPŠV Ranko Bogovac.

Inače, Kongres je zaživio 2016. godine, da bi ove godine uloga domaćina

primala Udruženju za nutricionizam i dijetetiku "Hranom do zdravlja" BiH, Tehnološkom fakultetu Univerziteta u Tuzli, Prehrambeno-tehnološkom fakultetu u Osijeku i Fakultetu turizma i ruralnog razvoja u Požezi, dok su The European Hygienic Engineering & Design Group – EHEDG (Hrvatska), Savez pčelara Federacije BiH, Savezi pčelara Tuzlanskog i Unsko-sanskog kantona, Komora magistara farmacije Tuzlanskog kantona, Multi Lab Tuzla, Veterinarski zavod Bihać, Udruženje poljoprivrede i prehrambene industrije kantonalne privredne komore Tuzla, Institut za zdravlje i sigurnost hrane Zenica, Udruga narodnog zdravlja "Andrija Štampar" iz Požege (Hrvatska) i Agencija za certifikaciju halal kvalitete BiH, imali funkciju suorganizatora.

IZLAGANJE MILJANIĆA

Predavači, njih 30, su govorili na opšte teme iz oblasti zdravlja pčela i pčelinjih bolesti, zatim tehnologijama pčelarenja, radovima iz prakse, tehnologijama prerade pčelinjih proizvoda, standardizaciji i kvalitetu pčelinjih proizvoda, apiterapiji i apiturizmu i ujedno predstavili razna istraživanja pružajući veliki doprinos razvoju pčelarstva, ne samo u BiH nego i regionu i šire.

Pažnju učesnika zadržao je svojim izlaganjem i predsjednik Miljanić, koji je prisutne upoznao sa ličnom kartom Saveza i aktivnostima koje realizuje na planu razvoja i afirmacije jedne od prioritarnijih grana poljoprivrede u Crnoj Gori.

-Savez pčelarskih organizaci-

ja Crne Gore je jedino pčelarsko udruženje na nivou države pod čijim je okriljem 39 pčelarskih organizacija, sa 2.380 članova, od čega je U Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Crne Gore registrovano 1.748 pčelara sa 76.907 pčelinjih zajednica. Savez pčelarskih organizacija Crne Gore funkcioniše na osnovu svog Statuta i ostale usvojene normative, uz saradnju sa Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i ostalih državnih institucija koje prate sektor pčelarstva.

Cilj Saveza pčelarskih organizacija je da stvori uslove i ozbiljne pretpostavke za osavremenjavanje pčelarske proizvodnje (produktivnost; širenje asortimana pčelinjih proizvoda; zaštita pčelinjih društava od bolesti i parazita; podmlađivanje članstva; edukacije pčelara, kako u stručnom smislu tako i u pomoći za korišćenje podsticajnih mjera od strane MPŠV i evropskih fondova, IPARD i MIDAS).

Mjere Agrobudžeta koje se opre-

djeluju kao pomoć od strane resornog Ministarstva zajednički kreiramo sa predstavnicima MPŠV i uglavnom se odnose na: regresiranje matica, nabavku pčelarske opreme, nabavku sertifikovanog organskog i konvencionalnog voska čistoće 100%, nabavke košnica i antivaroznih podnjača, podsticajne mjere za pčelare početnike, nabavke organskih ljekova gdje regressi iznose od 50 do 70 %.

U cilju što kvalitetnijeg servisa prema svom članstvu, Savez pčelarskih organizacija je uspio da od države i MPŠV dobije kapitalni projekat i izgradi "Kuću meda" na površini od 600m². U okviru objekta Savez je opremio tri pogona i to, pogon za sterilizaciju i preradu voska, pogon za proizvodnju hrane za pčele (pogače i enzimski sirup) i pogon za otkup i pakovanje meda.

U sklopu objekta postoji i prodavnica pčelarske opreme.

Za vođenje ovih poslova Savez pčelarskih organizacija je formirao d.o.o "Kuća meda", koje posluje na principu samoodrživosti.

Kao i kod svih vas u okruženju, i nama veliki problem predstavlja nelegalna prodaja takozvanog

meda, veoma sumnjivog kvaliteta, tim prije što se Crna Gora tretira kao turistička destinacija. Mi iz Saveza činimo maksimalne napore i nastojimo mobilisati državne institucije zadužene za kontrolu tržišta da reaguju na odgovarajući način.

Na sreću pčelara, Crna Gora je zemlja za koju se još uvijek može reći da je ekološka destinacija jer ima mali broj zagađivača. Crna Gora je zemlja sa razvijenim i bogatim sastavom medonosnog bilja, koji većinom čine ljekovite biljke. S tim u vezi u toku je izrada „Atlasa medonosnog

PODRŠKA

Ministar privrede Kantona Sarajevo Adnan Delić govorio je o podršci koju Vlada pruža razvoju pčelarstva u tom području. Između ostalog dodao je kako Ministarstvo shvativši značaj ovakvih događaja izmiruje kotizacije za učešće sarajevskih pčelara na Kongresu. Osvrnuo se i na podsticajne mjere, istakavši kako pčelari u sarajevskom kantonu imaju najbolje uslove po tom pitanju i da se na tome neće stati. -Okupiti na jednom mjestu pčelare, akademsku zajednicu, ljekare, farmaceute, nutricioniste, prehrambene tehnologe, veterinare, predstavnike prerađivačkih kapaciteta i sve one koje zanima zdravlje i zdrav način života u skladu sa prirodom je najbolji recept za dalji prosperitet pčelarstva, istakao je Delić.

РЕЗОЛУЦИЈА И ЗАКЉУЧЦИ СЕДМОГ КОНГРЕСА О ПЧЕЛАРСТВУ И ПЧЕЛИНИЈМ ПРОИЗВОДИМА С МЕЂУНАРОДНИМ УЧЕЋЕМ „САРАЈЕВО 2022“

Kongres je i ove godine, kao i do sada, pokazao svoju interdisciplinarnost, okupljajući sve zainteresovane strane iz područja pčelarstva i pčelinjih proizvoda. Na kongresu su predstavljeni rezultati istraživanja kao i rezultati iz struke i prakse. Tako su u radu ovogodišnjeg skupa učestvovali veterinari, prehrambeni tehnolozi, nutricionisti, ljekari, agronomi, farmaceuti i veliki broj iskusnih pčelara kao i akteri drugih srodnih zanimanja. Organizacioni odbor je odlučio da ovaj skup i ubuduće njeguje ovakav pristup. U skladu sa vizijom, misijom i ciljevima Kongresa, donešena je rezolucija koja podrazumijeva određene zaključke i preporuke. To su:

Pčelarstvo je važna privredna djelatnost koja u znatnoj mjeri može uticati na materijalni status poljoprivrednih proizvođača u ruralnim i urbanim područjima.

Svi akteri iz oblasti pčelarstva (pčelari, akademska zajednica, industrija i državne institucije) pružice doprinos razvoju pčelarstva i prateće industrije jer proizvodnja meda i drugih pčelinjih proizvoda predstavlja veliku šansu za razvoj pčelarstva i poljoprivrede u cjelini. Svi akteri u lancu vrijednosti pčelarstva treba da teže boljem regulisanju pravno-institucionalnih okvira ove oblasti.

U cilju povećanja konkurentnosti ovog sektora, u narednom periodu potrebno je povećati produktivnost po košnici tako što će se više primjenjivati moderna tehnologija i ujedno povećavati se broj profesionalnih pčelara kao i njihovih kolega hobista.

U cilju poboljšanja i stvaranja uslova tehničkog i tehnološkog progressa, pčelarske organizacije u narednom periodu treba neprekidno da rade na predlaganju, osiguravanju i usmjeravanju programa državnih i međunarodnih institucija te da koriste postojeće mogućnosti podrške državnih i fondova Evropske unije.

S obzirom na stalno prisutna dva velika problema sa kojima se proizvođači u ovom sektoru susrijeću, a to su, prije svega, falsifikovanje i uvoz pčelinjih proizvoda slabijeg kvaliteta po

nižim cijenama, u narednom periodu neophodno je jačati stručne kapacitete pčelarskog sektora.

I dalje je prisutan problem sve češće pojave uginuća pčelinjih društava usljed nepravilne, odnosno prekomjerne upotrebe pesticida, veterinarsko medicinskih lijekova i zagađivanja zemlje i pitke vode te urbanizacije i klimatskih promjena. Samim tim nameće se zahtjev za boljom regulativom u ovom području i njene primjene u praksi, a sve u cilju zaštite pčelinjih zajednica. U saradnji sa naučnim institucijama potrebno je raditi na implementaciji najnovijih dostignuća o metodama u prevenciji bolesti pčela.

Naglašava se potreba institucionalnog sprovođenja selekcije i uzgoja matica, kroz uspostavljanje sistema testiranja i rangiranja proizvođača matica, kao i uvođenju legislative o državnim podsticajima za proizvodnju matica.

Zbog nedovoljnog poznavanja proizvodnje matične mliječi kao i kvalitetenih postupaka prikupljanja i dorade ostalih pčelinjih proizvoda poput polena, propolisa, perge, voska i pčelinjeg otrova, ali i proizvoda u čiji sastav se oni ugrađuju, na čemu se u narednom periodu mora intenzivno raditi, neophodno je poboljšati edukaciju na svim nivoima.

Neke vrste pčelinjih proizvoda imaju posebnu vrijednost jer je njihov sastav uslovljen prirodnim nasljedstvom biljaka, pa posebnu pažnju treba posvetiti zaštiti i promovisanju pčelinjih proizvoda sa geografskim porijeklom.

Neophodno je i dalje raditi na poboljšanju i razvoju zakonske regulative i standardizacije iz oblasti apikulture.

U području apiterapije i apiturizma potrebno je neprekidno podsticati saradnju sa akademskom zajednicom u cilju intenziviranja raznih naučnih istraživanja i drugih institucija.

Postoji velika potreba stalnog obrazovanja svih učesnika u lancu vrijednosti apikulture kako bi povećali nivo znanja, vještina i načina primjene stečenog znanja kao odgovor novim izazovima.

Sarajevo,

13. novembar 2022. godine

bilja”, koji radi Šumarski fakultet iz Beograda sa lokalnim partnerima. Rok za izradu je kraj 2022, rekao je Miljanić i naglasio da su u okviru Saveza registrovana i 63 pčelara organske proizvodnje te da se taj broj iz godine u godinu uvećava.

RIJEČ DOMAĆINA

Po završetku Kongresa konstatovano je da su ovakvi skupovi idealna mjesta za usvajanje novih znanja o najnovijim svjetskim dostignućima iz oblasti pčelarstva i proizvodnje i primjene pčelinjih proizvoda, ali i mjesta gdje se mogu razmijeniti znanja i korisna iskustva sa svih meridijana. Tako je profesor Tehnološkog fakulteta u Tuzli u penziji i utemeljivač Kongresa Midhat Jašić rekao, kako je ovaj događaj izuzetno važan jer povezuje akademsku zajednicu, pčelare, prerađivače pčelinjih proizvoda i druge aktere u pčelarstvu.

-Ovo je manifestacija koja, ne samo da je značajna za BiH nego je i regionalno značajna jer okuplja sve one koji su zainteresirani za razvoj pčelarstva i proizvodnju pčelinjih proizvoda uopšte, naglasio je Jašić.

Senad Hodžić, predsjednik Saveza pčelara Tuzlanskog kantona i član Predsjedništva organizacije Kongresa pčelarstva, podsjetio je kako su pčelari unazad tri godine imali loše sezone da bi im se ove koliko toliko sreća bar malo osmjehnula.

-Imali smo prosjek od 20 do 25 kilograma meda po košnici što nam je omogućilo da pokrijemo gubitke iz prethodnog perioda. Kada je riječ o Kongresu, interesovanje je izuzetno veliko što znači da pčelarstvo u svijetu ima lijepu perspektivu, dodao je Hodžić uz napomenu da je svaki pčelar jedan mali apiterapeut jer on proizvodi za sebe i svoje kupce određene apiterapeutske proizvode i plasira ih na tržište BiH i drugih zemalja.

Takođe, delegati su odlučili da se do kraja godine donese i usvoji rezolucija koja će biti svojevrsna smjernica pčelarima do sljedećeg kongresa.

B.K.

MALIŠANI ODUŠEVljeni MEDNIM I SLATKIM POKLONIMA

U prisustvu ambasadora Republike Slovenije u Crnoj Gori, Gregora Preskera i njegovog zamjenika Boruta Valenčiča, te predstavnika Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede državnog sekretara Stevana Gajevića, samostalnice savjetnice za pčelarstvo Dragane Šutović, samostalnice savjetnice u Odjeljenju za međunarodnu saradnju i IPA projekte Sanje Milošević, kao i predsjednika Saveza pčelarskih organizacija Crne Gore Radula Miljanića sa saradnicima, u podgoričkom vrtiću "Dvor" 18. novembra priređen je za polaznike ove vaspitno-obrazovne ustanove tradicionalni slovenački

pčelarske organizacije Crne Gore Radule Miljanić održao je edukativnu radionicu na temu važnosti pčele, najznačajnijeg oprašivača i njene uloge u očuvanju biodiverziteta, zaštiti životne sredine, održivoj poljoprivredi i sigurnosti hrane. On je između ostalog podsjetio prisutne na ulogu ovog vrijednog insekta u očuvanju prirode pojasnivši da bez pčela čovjek ne bi mogao opstati na planeti.

-S obzirom na ulogu i značaj pčelarstva, MPŠV podržava pčelarstvo kroz veliki set mjera, uz edukativne kampanje o važnosti i prednosti pčelarstva i konzumacije meda. Dobre navike uče se od malih nogu i iz tog razloga se edukacije

organizuje tradicionalni slovenački doručak ovoga puta pod sloganom "Doručak sa mlijekom – super dan!"

-Uvijek je lijepo biti u društvu razdraganih i veselih dječaka i djevojčica. Zajedno smo uživali u doručku od meda, tj. doručku koji uključuje med, a istovremeno smo se prisjetili važnosti pčela i drugih oprašivača za proizvodnju hrane, naglasio je Presker. Inače, Slovenija je bila inicijator Evropskog mednog doručka 2014. godine. Ova ideja je nastala na osnovu dobre prakse koju je pokrenuo Pčelarski savez Slovenije u toj državi još 2006. godine i povezoao pčelarska društva i škole u implementaciju projekta "Med za doručak u vrtićima i osnovnim školama" ili skraćeno „Medni doručak“. Ubrzo se projekat, proširio i na srednje škole i socijalne radne centre, a na inicijativu Pčelarskog saveza Slovenije, medni doručak je kasnije prerastao u „Tradicionalni slovenački doručak“ i prihvaćen je na nacionalnom nivou. Prvobitno je uključivao med kao glavnu hranu, a ovaj asortiman je proširen na hljeb, mlijeko, maslac i jabuke, koje se uzgajaju u Sloveniji. Aktivnosti evropskog mednog doručka, zahvaljujući Ambasadama, proširile su se na mnoge zemlje širom svijeta.

-I ove godine u našem vrtiću dočekali smo drage goste iz Ambasade Slovenije, Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Saveza pčelarskih organizacija Crne Gore. Oni su za nas tradicionalno pripremili slovenački doručak, a mi za njih crnogorski. Takođe su za djecu pripremili edukaciju o pčelarstvu, pčelama i medu, a naši drugari za njih recitaciju i likovnu radionicu na istu temu. Djeca su i ove godine uživala družeći se sa našim gostima, nije krila zadovoljstvo vlasnica vrtića "Dvor" Jasenka Kalezić.

doručak. Da bi ovaj događaj dobio na značaju postarala se Ambasada ove naše prijateljske zemlje u saradnji sa SPOCG. Inače, cilj ovog projekta je da djeca i šira društvena zajednica dobiju prave smjernice o značaju promocije zdrave hrane, doručka, značaju pčelarstva i poljoprivrede, a samim tim i o značaju i prednostima proizvedene hrane u lokalnim područjima. U okviru medne i slatke degustacije, djeci koja pohađaju vrtić i kolektivu, predsjednik Saveza

sprovode i kod najmlađe populacije. Upravo iz Slovenije potekla je inicijativa prema Ujedinjenim nacijama da se 20. maj proglasi Svjetskim danom pčela. Crna Gora podržava ovu inicijativu, stoga je i ove godine u Kući meda 20. maja, takođe u saradnji sa Ambasadom Slovenije obilježen Svjetski dan pčela i organizovan medni doručak za najmlađe, rekao je Miljanić. Ambasador Slovenije u Crnoj Gori, Gregor Presker istakao je da se svakog trećeg petka u novembru,

B.K.

ГОРКИ МЕД СИМБОЛ ОВОГ ДИВНОГ ПРИМОРСКОГ КРАЈА

Након неколико година паузе, чланови Друштва пчелара Грбаљ, обиљежили су свој датум, дан Св. Симеона Столпника. Тим поводом, скромна, свечана вечера, организована је 14. септембра у пријатном амбијенту и уз врхунску услугу персонала Пословног центра „Вукшић”, у Радановићима. Тако је власник овог реномираног угоститељског објекта Душко Вукшић по ко зна који пут изашао у сусрет пчеларима као њихов велики и освједочени пријатељ, пружајући несебичну подршку њиховим активностима.

Позиву, да заједно са члановима Управног одбора прославе овај дан, одазвало се више од 60 званица, чланова и пријатеља Друштва.

Поздравним говором, како налаже домаћински обичај, гостима се обратио Божидар Бујковић, председник Друштва. Ријечима срдачне добродошлице захвалио се свима који су својим присуством увеличали овај дан, као и онима који су упутили честитке телеграмом или телефоном. Он је изразио велико задовољство због поновног сусрета, како је рекао - након пар година паузе, изазване јачом силом.

Изразима захвалности, обратио се свим члановима Друштва и представницима локалне Управе за допринос раду и угледу Друштва и општем унапређењу пчеларства у Грбљу и читавој Боки Которској. Такође, нагласио је значај чланства у Савезу пчеларских организација Црне Горе и подршке СПОЦГ у набавци материјала, опреме и љекова неопходних за успјешно пчеларење. Захваливши се и представницима медија, који

редовно прате рад Друштва, упутио је свима позив да наставе добру сарадњу на обострано задовољство.

НЕСЕБИЧНА ПОДРШКА

У свом говору, господин Бујковић је, укратко, представио резултате рада у претходној години и планове за наредну. Он је, између осталог, истакао вриједност подршке локалне Управе јачању пчеларске производње на територији општине Котор, на чијим конкурсима за подршку развоју пољопривреде, како је рекао ово Друштво учествује сваке године и успјешно доприноси рјешавању потреба својих чланова.

- МПШВ такође, кроз мјере подршке пчеларима, утиче на јачање пчеларске производње, што све скупа, помаже пчеларима да се изборе са високим трошковима који прате ову производњу. Важност сарадње свих релевантних субјеката, која може довести до бољих резултата и коначно, препознатљивости Боке Которске и по производњи брендираног меда, као туристичког производа, у блиској будућности је на првом мјесту, рекао је Бујковић и нагласио да је горки мед, специфичан за ово подручје, управо захваљујући касној паши на планици, биљци која краси морско приобаље.

Осим добрих резултата, господин Бујковић је поменуо и проблеме са којима се сусријеће Управни одбор, у свом настојању да спроведе планиране активности и ојача позицију организације у јавности.

-Ипак, не иде увијек све тако глатко. Понекад не можемо доћи до квалитетног материјала, понекад

манifestације „Дана памидоре, маслине и меда”, ни прошле, а ни ове године, због разилажења у ставовима у вези са начином организовања и садржајем манифестације.

Како ће се, убудуће, Друштво одредити према овом питању, председник је објаснио.

-Ми ћемо увијек подржати промоцију Грбља и Боке, за чији се просперитет и углед и сами залажемо, али ћемо, као организације са искуством и угледом, наставити тамо гдје смо стали 2019. године због ситуације са коронавирусом и опет, као што смо то радили од 2015. године, окупљати пчеларе и маслинаре на нашој изложби пчеларских производа и производа од маслине познатој под називом „Дани меда и маслине у Грбљу“. Одлична сарадња између наша два удружења до сада се показала изузетно успјешном у остваривању заједничких циљева, а то су, јачање пољопривредне производње, популаризација домаћег производа и промоција Боке Которске као туристичке дестинације, познате и по локалним производима здраве хране, закључио је наш саговорник.

ПОХВАЛЕ ЗА РАД И СЛОГУ

Са изразима задовољства због присуства овом свечаном скупу, обратио се и Радуле Миљанић, драги гост и цијењени председник Савеза пчеларских организација Црне Горе.

Он је похвалио рад и слогу међу члановима Друштва пчелара Грбаљ и добру сарадњу са другим организацијама, а нарочито, залагање

Управног одбора да одговори потребама чланова и изазовима који, неминовно, прате ову дјелатност. Нагласивши стални напредак у раду организације у односу на сваку претходну годину, пожелио је наставак успјешног рада и сарадње са СПОЦГ и додао:

-Савез пчеларских организација Црне Горе свакако ће и даље, подржавати добре идеје и рад вашег Друштва на све значајнијем путу производње квалитетног, оригиналног меда из овог краја и заштити тзв. „горког меда“ који желите представити као аутентични производ овога краја.

Ка остварењу заједничког циља за све пчеларе у Црној Гори, а то је развијена производња меда најбољег квалитета, желим нам свима, прије свега, добро здравље и успјех у раду и јачање међусобне сарадње, која нам може донијети још боље резултате.

Након обраћања двојице председника, отпочела је вечера у пријатној атмосфери и добром расположењу. Још једном се потврдило колико је важно окупљати људе, одржавати добре међуљудске односе и јачати сарадњу са другим организацијама, из истих или сличних области интересовања.

В. Ђ.

опет, набавка не може да задовољи интересовање и потребе свих чланова, а понекад се деси и да корисници рекламирају неки производ, као у случају набавке електричних центрифуга, код којих је, у више случајева, зајала електроника, објаснио је председник Бујковић и обећао да ће увијек настојати да укажу произвођачима на грешке или пропусте, како би они убудуће били превазиђени, те да ће се у случају електричних центрифуга, обратити произвођачу с рекламацијом и пренијети искуства пчелара.

У намјери да не ускрати одговор члановима Друштва и представницима локалне Управе, на питање зашто није организована манифестација „Дани меда и маслине у Грбљу”, у сарадњи са Маслинарским друштвом Бока, као и зашто се велики број чланова Друштва пчелара Грбаљ није представио на манифестацији „Дани памидоре, маслине и меда у Грбљу” одржаној у Радановићима, у организацији МЗ Радановићи и Горњи Грбаљ, председник Бујковић је изјавио да Друштво пчелара Грбаљ и Маслинарско друштво Бока, нису учествовали у расподјели средстава са МЗ Радановићи и Горњи Грбаљ за организацију

Nova legla za bolje prinose meda

Negdje krajem januara, poslije dvadeset jednog dana, u društvu će se pojaviti prve mlade pčele, i tako sukcesivno, svakodnevno će se uvećavati broj mladih pčela, koje će svojim funkcijama doprinositi promjeni stanja u košnici. Samim tim, konstatacija da u januaru matica počinje da nosi jaja za svakog pčelara je poznata činjenica i samo je pitanje u kojem periodu ovog mjeseca će jedno društvo krenuti sa novim leglom. Pomjermanje početka nošenja matice najčešće bude uzrokovano jakim mrazovima u tom periodu, a sa druge strane nekada leglo kreće i ranije, opet uslovljeno vremenskim prilikama. Najčešće je januar mjesec kada će matica krenuti sa novim leglom. Novom leglu prethodi

ZAŠTITA OD HLADNOĆE

U januaru, kao najhladnijem mjesecu u godini na našim geografskim širinama, košnice su najčešće pod sniježnim pokrivačem. Temperatura se zna spustiti i na minus 20°C. U krajevima s postojanim sniježnim pokrivačem, zimovanje pčela pod otvorenim nebom vrlo efikasno koristi snijeg kao zaštitu od niskih temperatura. Zahvaljujući niskoj toplotnoj provodljivosti, sniježni pokrivač obezbjeđuje zaštitu pčelinjem društvu od nepovoljnih naglih dnevnih kolebanja spoljne temperature. Snijeg odlično štiti pčele od hladnoće a posebno od naglih promjena temperature. Ako su košnice pod snijegom, ne treba ga uklanjati s krovova. Međutim, ako temperatura dostigne 10°C, pčele počinju da izlijeću na proćisni izlet. S obzirom da je snijeg porozan kroz njega prolazi vazduh i ne treba se plašiti da će se pčele ugušiti pod debelim slojem snijega.

takozvano „buđenje“ pčela što zapravo predstavlja promjenu aktivnosti u košnici, kada pčele osluškjuju prirodu registruju i osjećaju sve promjene koje se u njoj dešavaju. Pčele tada nepogrešivo donose odluku o novom leglu kada će započeti da stvaraju uslove za novi život.

Kako je januar najčešće najhladniji mesec u godini na našem podneblju, sa najnižim temperaturama, i kada pčele, ne samo što ne mogu opštiti sa okolinom, već su u veoma zbijenom pčelinjem klubetu, kada zapravo vlada zimski režim u košnici, ipak su one i u tim uslovima veoma aktivne. Možemo reći da je tada osnovni zadatak društva sačuvati temperaturu u unutrašnjosti klubeta u kojem se nalazi matica.

Utvrđeno je da se prije pojave prvog legla temperatura u centru klubeta održava na nekih 20–25°C, ali kako se do kraja prve dekade januara dan produžuje oko dvadesetak dana, to pčele bez obzira na izolovanost ipak dobro osjećaju i već započinju sa povećanom potrošnjom hrane i naročito mikrovibracijom grudnih mišića dižući tako temperaturu klubeta na potrebnu koja se za odgajanje

legla kreće od 34-35°C. Obično taj period traje nekoliko dana, pa uz još nešto povoljnije vremenske prilike temperatura se ustaljuje kada matica počinje da nosi prva jaja u novoj godini.

Svakako da su izuzeci oko pomjermanja naprijed ili nazad za nekoliko dana sa početkom prvih jaja u društvima mogući, ali je neminovnost da će matica svakako početi sa prvim jajima u ovom periodu. Ukoliko tada bude i spoljnih temperatura preko 10°C, kada pčele počnu opštiti sa okolinom najčešće izlazeći na proćisni izlet, (pčele izlaze van košnice po vodu i kada je spoljna temperatura +7°C pa i niže) kada klube bude nakratko rastresitije, eto još jednog argumenta u prilog početka novog legla.

Da je matica krenula sa nošenjem, prosto ćemo dosta pouzdano utvrditi preko plastičnog poklopca na hranilici u zbjegu košnice, koji sa unutrašnje strane djelimično zamagli ili orosi usljed kondenzovanja vodene pare. To je veoma siguran znak da je temperatura povećana, da je leglo krenulo i da je sve u redu.

RAZVOJ LEGLA

Iako je januar je po pravilu najhladniji mjesec u godini, događa se da vrijeme popusti, ogrije sunce i bude po nekoliko toplih dana. U takvim situacijama život pčelinjeg društva dobija neke karakteristike koje nijesu za ovo doba godine. Tada se može desiti da matica počne sa polaganjem jaja i ako se to desi iz osnova se mijenja dalji život u pčelinjem društvu. Ono mora znatno da poveća temperaturu u klupku i oko njega. To uslovljava povećanu potrošnju hrane, pogotovu polena. Razvoj legla u većem obimu u ovo doba godine nije poželjan. Jer, sigurno je da će uslijediti zahlađenje, pčele se ponovo zbijaju u klupku i nepokriveno i nedovoljno grijano leglo će propasti. Pčelar mora naći načina da suzbije pojavu ranog i nepoželjnog legla u košnici ukoliko se pojave visoke temprature i potraju neko vrijeme. Jedan od načina je proširivanje otvora za ventilaciju ili postupno skidanje otopljavajućeg materijala, s tim da se to radi pažljivo i da se ne ode u drugu krajnost.

Početak januara u klubetu dolazi do promjena režima života i ponašanja pčela. Pčelama je u novostvorenim uslovima potrebno više svježeg vazduha. S druge strane, sada se povećava potrošnja hrane koja se u odnosu na decembar i novembar nekada više nego duplira, povećava se takođe i produkcija ugljen-dioksida koji je nepovoljan za pčele i koji se mora odstranjivati iz klubeta, a samim tim i iz košnice. Usljed povećanja temperature dolazi i do stvaranja vodene pare koja takođe može predstavljati problem.

U toku cijele godine na košnicama je poželjno da su otvorena i donja i gornja leta. To je pravi način upravo zbog značaja turbulencije i kretanja vazduha. Ako je to obezbijeđeno, izbjeci će se pojava kondenzacije.

Kako kod svih košnica na zbjegovima postoje tzv. ventilacione mreže i do početka legla osim lesanit ploče koja pokriva površinu mreže, ne treba koristiti nikakav utopljavajući materijal. Tek početkom januara ili oko Božića na ventilacione mreže u zbjegu ispod lesonita treba postaviti poroznu novinsku hartiju koja će služiti za sakupljanje vodene pare i vlage iz košnice. U tom cilju u toku jeseni i pripremi društava za zimovanje u plodištima treba ukloniti po jedan krajnji ram kod LR društava, a kod DB-10 po dva rama, čime se omogućuje bolja cirkulacija vazduha i sprječava eventualno buđanje kako krajnjih ramova tako i bočnih stranica plodišta. Ovo bi bila još jedna mogućnost da se poboljša cirkulacija vazduha i izbjegne

kondenzacija u košnici. Obično se uklanjaju ramovi sa manje meda, ali medom koji će svakako ostati istim društvima, jer će med iz tih ramova pčele lagerovati na najpotrebnijem mestu u plodištu za uslove zime.

Kod LR društava ram se podbacuje u donji nastavak sa ostalim ramovima i ostatkom meda u tom nastavku, a kod DB društava u prstenu između zbjega i plodišta direktno na satonoše prethodno djelimično ogrebanog u oba slučaja. Ovo uklanjanje jednog, odnosno dva rama u jesen ima praktičan smisao jer na proljeće taj prazan prostor dobro dođe kod dodavanja prvog rama za proširivanje legla, kada zapravo nema nekog posebnog tumbanja i kada je vađenje ramova potpuno bezbjedno (nema stresanja pčela).

Isto tako poboljšanje ventilacije doprinose i mrežaste podnjače koje su postavljene na svim košnicama. I svakako isto tako važan činilac u ovom segmentu je i mjesto gdje se pčelinjak nalazi na zimovanju.

Ovakvo posmatranje se svakako odnosi na pčelinja društva koja smo zazimili kao zdrava, jaka i sa dovoljno kvalitetne hrane koja je dobro

raspoređena.

Matica u početku nosi veoma mali broj jaja. I kao što je već rečeno u normalnim godinama krajem prve dekade januara kada započne sa nošenjem, i kada na centralnom ramu u centru klubeta snese jaja u krugu 7-8cm matica nastavlja dalje sa nošenjem, šireći leglo u koncentričnim krugovima na negdje oko 1/3 rama sa obje strane. Povećanjem površine legla sa obje strane rama, matica prelazi na drugi ram, odnosno dva susjedna rama u odnosu na prvobitnog, ali svakako na manjoj površini.

I negdje krajem januara, poslije dvadeset jednog dana u društvu će se pojaviti prve mlade pčele, i tako sukcesivno, svakodnevno će se uvećavati broj mladih pčela, koje će svojim funkcijama doprinosti promjeni stanja u košnici.

Bez obzira na „novi život“ u košnici, matica je još jednom krajnje oprezna u pogledu polaganja jaja u uslovima zime, jer je strah od promjena temperatura čini jako nesigurnom i obazrivom.

Kako je poznato da matičnu mliječ luče pčele starosti između šest i dvanaest dana, te već za par dana mlade pčele počinju i sa tom funkcijom, bez obzira na to što su „zimске pčele“ na istom zadatku. Situacija biva sve povoljnija, jer sada zajedničkim snagama samo povećavaju količinu i kvalitet hrane matici i novom leglu, ali isto tako i užurbana priprema ćelija za leglo i obavljanje svih drugih kućevnih poslova. Matica sada biva kvalitetnije opskrbljena svim potrebama, naročito matičnom mliječi jer nove i mlade pčele matičnu mliječ luče obilnije što se povoljno odražava na reproduktivne sposobnosti matice. Svakako, možemo reći da se cjelokupna situacija pojavom mladih pčela mijenja nabolje.

Ukoliko u ovom periodu nemamo potrebe za bilo kakvim intervencijama (pogače i slično), omogućili smo nesmetan tok razvoja novog legla, samim tim i uslove za uskoro sve burniji razvoj pčelinjih zajednica.

izvor:

pčelarska literatura i sajtovi

НАШ НАЧИН УЗГОЈА МАТИЦА У ОСМОРАМНИМ ЛР КОШНИЦАМА

Пчелари
Миша и Миодраг Петровић
Крагујевац
choopko49@gmail.com

Данас када се по друштвеним мрежама све више пропагирају друге расе пчела јер су пчелари незадовољни малим приносима, који су више последица климатских промена и претеране употребе хемикалија у пољопривреди па и у пчеларству него што је разлог наша раса пчела, потребно је пронаћи најбољи начин да повећамо приносе меда и смањимо зимске губитке.

Тачно је да ми немамо институте за проучавање и побољшање наше расе пчела, већ смо узгој матица препустили стихији, па осим неколико часних изузетака већина узгајивача су „произвођачи“ матица. Квалитет матица на тржишту је упитан па је крајње време да селекцију и узгој матица преуземо ми пчелари.

Селекцију треба изводити унутар сваке локалне подврсте наше сивке (*Apis mellifera carnica*). Да би се достигао жељени квалитет потребно је подићи стандарде и користити расположиву популацију из локалног окружења избором најбољих друштава која су нам на располагању.

Сваки пчелар може за своје потребе да узгоји довољан број квалитетних матица.

Ми пчеларимо и са осморамном ЛР кошницом па њу користимо за узгој матица али систем је потпуно применљив на било ком типу кошница настављача.

Услови за узгој квалитетних матица

Да би се добиле заиста квалитетне матице потребно је задовољити неколико услова:

* **Одабрати одгајивачка друштва са најбољим генетским потенцијалом.**

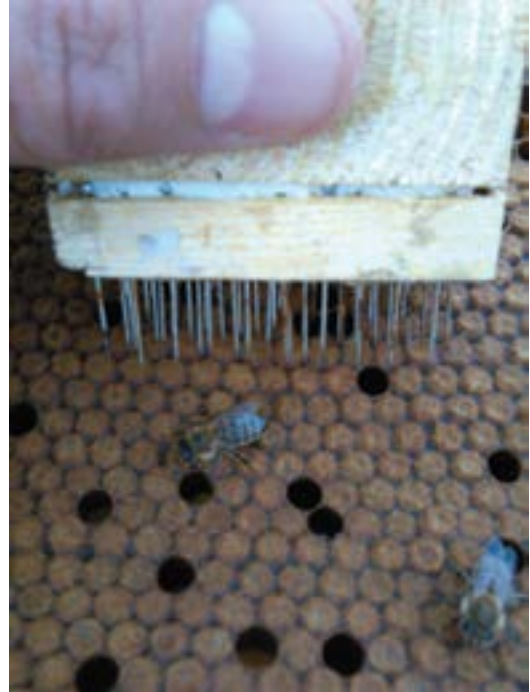
* **Матичњаке узгојити у друштвима са матицом и од ларвица од те матице.**

* **Старост ларвица за пресађивање од 12 до 24 сати**

* **Узгојити матичњаке у „луксузу“, са богатим количинама перге и релативно добрим уносом нектара или прихраном.**

Одабир друштава

Да би се одабрала родитељска друштва из којих ће се узимати узгојни материјал и која ће одгајати матичњаке потребно је извршити проверу друштава на хигијенске особине. Искуство је показало да су друштва са добрим хигијенским особинама обично отпорнија на

болести и самим тим се боље развијају и доносе већи принос меда.

За проверу одабрати најјача друштва. Најједноставнији начин провере је да се из рама са затвореним леглом исече коцка саћа величине отприлике 5 x 5 цм. Исечене коцке саћа ставити у замрзивач и после 24 сата сваку коцку саћа вратити на своје место у отвор на раму из кога је саће исечено. Уместо замрзавања легла могуће је пробу извршити пробадањем 100 поклопљених ларви танком иглицом или шпенадлом.

За узгој су добра она друштва која очисте угиуло легло из уметнутих коцкица у року од 48 или из перфорираних ћелија у року од 24 сата. Ако их има више, одабрати за узгој друштва која имају и друге добре особине (мирноћа, добар принос предходне године, мању склоност ка ројењу, брзо извлачење основа...).

Одабрати број одгајивачких друштава према потребном броју матичњака рачунајући на 20 матичњака по одгајивачком друштву.

Најраније у пролеће можете почети узгој матица када трутовске лутке из затвореног легла које извучете виљушком за отклапање саћа буду имале тамне очи јер трутови који се изведу из тог легла достижу пуну зрелост баш када матице из тада пресађених ларви излазе на парење.

Ако матице узгајате у рано пролеће омогућавате и спонтану селекцију трутова за парење јер у то доба

године трутова има само у добрим јаким друштвима и најмање су оштећени вароом.

Кад уцвета јабука тада је право време за почетак узгоја матица.

Десетак дана пре пресађивања одабрана друштва појачати из других друштава са 8 рамова затвореног легла из којих су почеле да се пиле пчеле, без пчела, које ћете ставити преко матичне решетке изнад плодишта са матицом. То ће обезбедити да друштва за узгој буду изузетно јака и добићете празне ћелије за изолатор који ће обезбедити одговарајућу старост ларви за пресађивање. Тада почети и прихрану будућих одгајивача ретким сирупом 2 дела шећера : 3 дела воде и прихрањивати све до затварања матичњака.

Узгој матичњака

Први дан (недеља)

Одабрана друштва се морају препаковати на три наставка. На подњачу ставити наставак са додатим рамовима са затвореним леглом из којих се пиле пчеле, који ће служити као изолатор и у њега спустити матицу, па преко њега ставити матичну решетку. У ћелије из којих се изводило легло ће матица залегати јаја из којих ће се извести ларве за пресађивање. Преко матичне решетке ставити други наставак попуњен остатком рамова са затвореним леглом и рамовима са медом. На њега ставити трећи наставак са рамовима са отвореним леглом, поленом и медом па кошницу поклопити збегом-поклопцем.

Лето је отворено само на наставку изнад матичне решетке и оно увек остаје отворено.

Други дан (понедељак)

Из наставка на подњачи извадити рам са јајима без матице и пчела на њему, обележити га и ставити га у средину трећег наставка. Поред њега са једне стране ставити рам са поленом. Из трећег наставка узети један рам са затвореним леглом и допунити тело на подњачи па вратити матичну решетку.

Четврти дан (среда поподне)

Између другог и трећег наставка уметнути рам са мрежом. Из трећег наставка узети све рамове са леглом осим обележеног рама са јајима, у наставак истрести пчеле па их дати другим друштвима. У средину трећег наставка оставити један рам са отвореним медом, па додати рам са основом и поред њега ставити рам за пресађивање са 24 празних основа матичњака, па обележени рам са јајима и рам са поленом. Хранилицу у збегу-поклопцу напунити млаким шећерним сирупом 2:3, па кошницу поклопити.

Наставак је потпуно затворен.

Пети дан (четвртак преподне)

Скинути трећи наставак заједно са рамом са мрежом. Пажљиво, благо надимити или још боље напрскати ретким сирупом пчеле у другом наставку па из њега истрести све пчеле у трећи наставак па трећи наставак заједно са рамом са мрежом вратити на врх кошнице изнад другог наставка и поклопити поклопцем. Трећи наставак је потпуно затворен.

После два сата извадити рам са основама матичњака и обележени рам са јајима и испиљеним ларвицама. Пчеле са њих отрести четком у трећи наставак па кошницу поново затворити. Рам са јајима и ларвицама завити у влажну крпу па њега и рам са основама матичњака однети у просторију за пресађивање.

Пресађивање:

Рам са ларвицама се постави на држач за пресађивање и покрије се влажном крпом са изрезаним отвором на њој величине око 4 x 4 cm. да се обезбеде ларве од исушивања. За пресађивање се бирају ларве старе око 24 сата из већ започетих матичњака или ћелија са највише млечи где је бар $\frac{3}{4}$ дна ћелије испуњено. Пресађивање се врши „кинеском иглом“, а ларви се прилази са спољне стране полумесеца, у којем је облику на дну ћелије. Покупљена ларва заједно са млечом се пажљиво спушта на дно основе матичњака и одмах поклапа другом влажном крпом.

По завршеном пресађивању рам са основама матичњака и пресађеним ларвама и рам са јајима и испиљеним ларвицама из кога сте пресађивали завијени у влажну крпу се односе до кошнице. Обележени рам са јајима и ларвицама се враћа у средину другог наставка. Рам са са матичњацима у које су пресађене ларвице

враћа се у трећи наставак између рама са поленом и рама са основом. Трећи наставак се поклапа и остаје потпуно затворен.

Шести дан (петак)

После 24 до 36 сати од пресађивања вади се рам са мрежом између другог и трећег наставка. Трећи наставак се допуни рамовима из другог наставка тако да се обележени рам са ларвицама стави између рама са основом и рама са започетим матичњацима. Са вишка рамова отресе се пчеле и они се разделе другим друштвима на пчелињаку. Трећи наставак сада постаје други и одгајивачко друштво остаје на два наставка са отвореним летом само на другом наставку. Додата хранилица се допуни сирупом 2:3, па се кошница поклопи поклопцем. Пчеле се свако вече прихрањују млаким сирупом који се додаје у хранилицу. Ако је пчелињак удаљен ставити веће хранилице да пчеле не мора да се прихрањују свако вече.

Затворено лето на подњачи спречава одгајивачко друштво да се роји.

Петнаести дан (недеља)

Десети дан по пресађивању матичњаци су спремни за усадњу у оплодњаке. Кошница за узгој се отвара и вади се рам са матичњацима. Пчеларском четком се пажљиво уклоне све пчеле са њих и они се одлепе са летвица рама и ставе у рупе у припремљеном стиropору за транспорт. Комади стиropора са матичњацима се стављају у ручне фрижидере са улошцима загрејаним на 36° С. за транспорт до припремљених оплодњака.

Напомена

Уколико се извођење матице ради у неко друго доба године кад нема довољно уноса полена из природе потребно је користити поленске погаче које се стављају изнад рамова у било којој фази узгоја матичњака.

Овим начином узгоја матичњака задовољавају се сви захтеви успешног одгоја. Одабир матице мајке је обављен на најбољи могући начин. Адекватна старост ларви за пресађивање је загарантована. Стартовање узгоја ларви у матичњацима се обавља у стартеру без матице који је богато снабдевен младим пчелама адекватне старости. Даљи узгој матичњака се обавља у друштву са матицом.

Формирање оплодњака и ројева

Први дан (субота)

Четрнаести дан од почетка радова за узгој матичњака или боље речено девети дан од пресађивања се формирају оплодњаци. У празно тело на подњачи са затвореним летом се уз један зид стави рам са медом и један рам легла (или бар три рама ако се прави рој) заједно са пчелама без матице из друштава предвиђених за расформиравање. Са спољне стране додатих рамова стави се рам са саћем напуњеним сирупом 2 дела шећера на 3 дела воде и поклопи поклопном даском и поклопцем. Оплодњак је потпуно затворен да пчеле не могу да излазе из њега.

Други дан (недеља)

Отворити оплодњак па „фајталицом“ са ретким сирупом 2:3 попрскати пчеле да се спречи полетање. У рам са леглом усадити матичњак утискивањем основе матичњака у дно медне капе да га облије мало меда и оплодњак одмах потпуно затворити.

Четврти дан (уторак)

Отворити пред сам мрак лето на оплодњаку и ставити противграбежни тунел.

Противграбежни тунел направити од танких летвица и мреже тако да је мало дужи од полетаљке, да задња страна покрива цело лето, а напред омогућује улаз за две до три пчеле. Туђице обично налећу одозго на мрежу док домаће пчеле безбедно улазе у тунел на предњи отвор.

Деветнаести дан (четвртак)

Прегледати оплодњаке и проверити оплодњу изведених матица. У оплодњаке где матице нису пронеле усадити одмах нове матичњаке или их расформирати. Оплођене матице, после обележавања бојом, са 5 до 8 пратиља убацили у кавезе за матице и спремити их за продају или додавање друштвима па после отприлике најмање два сата усадити нове матичњаке.

Обавезно извршити третман против варое пре затварања легла нове матице.

Напомена:

Уколико се у ово доба године оплодњаци користе за формирање ројева, када се затвори прво легло нове матице, у сваки додати два рама затвореног легла без пчела из других кошница. После десетак дана то поновити и до јесени са редовном прихраном и додавањем сатних основа зазимиће се формирани ројеви као друштва на два наставка.

Будите свесни да додавањем рамова за затвореним леглом ројевима додајете и вароу.

U DRAGOVOLJĆIMA KOD NIKŠIĆA RADOVAN BABIĆ PROIZVODI VISOKOKVALITETNI MED I OPLEMJEJUJE BOGATU ZBIRKU NAGRADA I SERTIFIKATA

Okićen medaljama i priznanjima

Na predivnom brdovitom području na obroncima Kobilje glave ispod Crvenog ždrijela u selu Dragovoljci, opština Nikšić, na nadmorskoj visini od oko 900 metara, šepuri se pčelinjak Radovana Babića, tako stacioniran da putnika namjernika više podsjeća na jedan lijepi ukras tog prekrasnog krajolika. Nerijetko zaustavi se i po koji stranac da ovdjekovječi brižno i pedantno njegovano poljoprivredno dobro kao istinski primjer ozbiljnog rada vrijednog i uglednog domaćina i njegove porodice.

Radovan se intenzivno bavi pčelarstvom poslednjih desetak godina iz ljubavi koju su na njega prenijeli djed i stric. Zaposlen je u MUP-u Crne Gore više od 25 godina i član je Pčelarskog saveza Crne Gore u gradu pod Trebjesom.

-Moj pčelinjak je udaljen od Nikšića 15 kilometara i nalazi se u najljepšem selu u Crnoj Gori u mjestu Dragovoljci. Selo je jedna zdrava, čista sredina bogata raznovrsnim biljem i šumom, dovoljno udaljena od svih izvora zagađenja životne sredine što značajno doprinosi proizvodnji meda izuzetnog kvaliteta i čistoće. U početku sam se bavio pčelarstvom isključivo iz hobija da bih obezbijedio med svojoj porodici, ali kako se pčelinjak uvećavao i sada broji oko 50-ak društava, to je posao oko pčela postao mnogo ozbiljniji. Kako smatram da je podneblje gdje mi je pčelinjak stacioniran jedan čisti i netaknuti dio prirode, odlučio sam da se sa svojim medom predstavim posjetiocima na međunarodnim takmičenjima u državama iz okruženja, počeo je priču naš sagovornik koji je početkom septembra ove godine učestvovao na tradicionalnom Saboru pčelara i poljoprivrede u vojvođanskom Djevojačkom bunaru sa livadskim medom, gdje je osvojio zlatnu medalju. Takođe, istog mjeseca se održao i Međunarodni sajam pčelartsva u Tuzli (Bosna i Hercegovina) pod nazivom „Medena Tuzla 2022“ na kojem je međunarodni žiri imao težak zadatak da među 900 uzoraka iz 25 zemalja sa svih meridijana proglasi najbolje. Njegov med je ispunio tražene standarde kvaliteta koji je ispitivan od strane Tehnološkog fakulteta u Tuzli, i renomiranog Centra za transfer znanja u istom gradu i u žestokoj konkurenciji osvojio je zlatnu medalju za med medljikovac.

-Treće međunarodno takmičenje na kojem sam učestvovao je bilo „Tetovo Honey Awards 2022“ koje je održano

početkom oktobra ove godine u Tetovu (Sjeverna Makedonija), gdje je bilo više od 270 učesnika iz 21 zemlje svijeta. Med je ocijenjen visokim ocjenama i dodijeljen mi je sertifikat za kvalitet i zlatna medalja. Zatim početkom novembra održano je Treće međunarodno ocjenjivanje meda „Cazin 2022“ u Bosni i Hercegovini, u organizaciji Udruženja pčelara „Kesten“- Cazin, gdje sam učestvovao sa šumskim medom i osvojio srebrno priznanje i srebrnu medalju, dodao je Babić.

TRUD I EDUKACIJA

Sve navedeno ide u prilog činjenici da se uloženi trud isplati i da su sva zavrijeđena priznanja najbolja i najveća satisfakcija za maksimalnu posvećenost pčelarstvu i ujedno dobra motivacija za još veće uspjehe i podvige u ovoj oblasti na domaćoj i međunarodnoj sceni.

-Nedavno sam upisao Akademiju pčelartsva i apiterapije u Beogradu, na kojoj, od eminentnih stručnjaka-predavača stičem neophodna znanja i nastojim da unaprijedim i usavršim već stečena. Takođe bih istakao da je moja porodica moj veliki oslonac i podrška u svemu što radim. Uvijek smo zajedno i funkcionišemo kao i pčele u košnici, tako da se možemo ponositi veoma kvalitetnim medom, s ljubavlju estetski upakovanim proizvodom, koji je, prije svega, namijenjen djeci koja treba da zavole pčele i ovu zdravu i hranljivu namirnicu, istakao je slavljениk sa pomenutih sajmova i prestižnih manifestacija.

B.K.

Dvije priče Sinaja Bulimbašića koje se tiču medonosnog i aromatičnog bilja sa dalmatinskog priobalja i ekologije u maslinjaku

LAVANDA
NAJIZDAŠNIJA PČELINJA PAŠA
(PRVA)

Sa ostrva Brač objavljujemo dvije priče našeg prijatelja i saradnika, iskusnog i prekaljenog pčelara Sinaja Bulimbašića o medonosnom i aromatičnom bilju, a ovoga puta o lavandi, najizdašnijoj pčelinjoj paši i ekologiji u maslinjaku.

U vrlo skromnoj paleti autohtonih proizvoda uzgojenih na prirodan način, lavanda je sigurno među prvima, čije je ulje krčilo put ne samo u Evropu, već i mnoge prekomorske zemlje, davno prije svih sporazuma i unija. Uspijeva na škrtom i krševitom tlu.

Danas, kada nam je olakšan plasman izvoza poljoprivrednih proizvoda, zahvaljujući trudu vrijednog priobalnog seljaka ili nadničara, moguće je da se ponovo zaplave nekadašnja polja lavande na požarima osiromašenoj zemlji i zapuštenim površinama krša priobalja. Turističkim stazama zaobalja dalmatinskog krša, vjerujemo da će gosti i turisti pomoći branju lavandinog cvijeta, te nakon rekreativne žetve sa zadovoljstvom degustirati, pojesti i popiti gastronomske delicije i poslastice sa medom u seoskim domaćinstvima. Kao suvenir odnijeće svojim kućama jedinstveni med od lavande, kao i ostale pčelinje proizvode, ali i lavandino ulje.

Lavanda raste kao polugrm do

60cm u visinu, a u prečniku od oko 100cm. Uspijeva na plitkom škrtom i krševitom tlu, na osunčanim stranama sve do 1500 metara nadmorske visine. Razmnožavanje lavande vrši se reznicama, koje se režu početkom septembra, od dvogodišnjih grančica, dužine desetak centimetara. Reznice se ukorjenjuju u pijesak, a presađuju na stalno mjesto, kada mladi izdanci narastu desetak centimetara.

BUDROVKA

Do sada su uzgajivači lavande sadili domaću bijelu sortu lavande iz koje su dobijali nektar i ulja lošijeg kvaliteta, no sada je vrijeme da, uz dužno

poštovanje i ostalih sorti, naša polja zaplave starom sortom „Budrovkom“, medonosnom vrstom.

Iako se lavanda može koristiti za različite namjene, ipak se u priobalju sadi najviše u cilju dobijanja eteričnog ulja i sortnog vrlo kvalitetnog meda. Prema najnovijim istraživanjima prinos plave lavande od oko 100 do 120 kilograma ulja po hektaru, na bazi zasada od 5 000 sadnica po hektaru. Navodnjavanjem «kap po kap», pravilnom rezidbom i đubrenjem ove se količine prinosa znatno povećavaju.

Lavanda je jedna od najizdašnijih pčelinjih paša, cvjeta dva puta godišnje, prvi put obilno početkom maja, i drugi put slabije u septembru, nakon prvih kasnih ljetnih kiša. Cvjetanje je redovno i sigurno, a vrijeme cvjetanja pojedinog grma traje i po mjesec dana. Cvijet je hemafrodičan s karakterističnim laticama i intenzivno plavoljubičaste boje. Pčele ga rado posjećuju skupljajući obilne količine nektara, te se smatra jednom od najmedonosnijih biljaka priobalja.

CVIJET

Za pčelare je važno napomenuti da sa cvijeta lavande pčele ne skupljaju polen, jer ga i nema. Stoga treba pripaziti, jer unos nektara može biti izuzetno dobar, a da pčelinje zajednice mogu oslabiti, zbog nedostatka polena u košnici. Danas se hidrolat (biljni destilat) lavande koristi u ekološkom načinu pčelarenja, kao uspješno antiseptičko, antibakterijsko, ali i antiparazitsko sredstvo. Med od lavande je bistar i proziran, svjetložute boje, izraženog mirisa po lavandi i ugodnog ukusa. Smatra se vrlo kvalitetnim sortnim medom, a kristalizira se nakon dva mjeseca od vrcanja.

EKOLOGIJA U MASLINJAKU (DRUGA)

Već odavno se postavlja pitanje da li pčele oprašuju maslinu. Odgovora ima raznih mada je nekoliko ekoloških maslinara iz priobalja javilo da je tokom cvjetanja masline primijećeno slijetanje pčela na njenim cvjetovima, ne u velikom broju, jedva nekoliko pčela po stablu. Ipak, zabilježen je

nesvakidašnji fenomen u pčelarstvu.

Sve do nedavno mnogi su stručnjaci pisali o tome kako insekti, pa tako ni pčele ne obilaze, odnosno ne oprašuju cvijet masline, a uzroka i objašnjenja zašto je to tako ima napretek. Neki su tvrdili da maslina cvjeta kratko vrijeme, da bi pčele, koje u to vrijeme imaju bogatu «pašu», napuštale sigurnu i bogatu livadu i prebacivale se samo dva do tri dana na maslinu. Drugi pak objašnjavaju razlog zbog kojeg pčele ne posjećuju maslinu za vrijeme cvjetanja je nedostatak nektara u cvijetu, a neki pak su skloni mišljenju da polen sa masline nije prihvatljiv za pčele. Treći su pak bili mišljenja da se masline u cvjetanju tretiraju sa jakim pesticidima, koji odbijaju pčele da svrate u maslinjak. Sigurno je jedno, da cvijet masline nema nektara, ali u isto vrijeme poznato nam je da pčele u isto vrijeme posjećuju više biljaka nego što je potrebno da bi napunile svoj medni mjehur, ali i činjenica je da ekoloških maslinara je iz godine u godinu sve više.

Unosom polena u košnicu, pčele ga

pretvaraju u pčelinji hljeb (fermentirani polen) koji je osnovna bjelančevinasta hrana za leglo. Možemo pretpostaviti, da je ove godine bio izuzetno dobar unos meda u košnici prije početka cvjetanja masline, pčelari nijesu vrcali med, očekujući još veće prinose i pčele su počele graditi leglo, kada im je potrebno mnogo više polena, a kojega su našli na cvijetu masline.

U svakom slučaju, uz dobru i obilnu polensku pašu na maslini, saće se vrlo brzo puni polenom, pčele su ga prebacile u plodište, a ostatak u medište i zatvorili med. Sada je na stručnjacima, da na temelju polenske analize ustanove da, osim drugih vrsta polena u priobalnom medu, ima i određenih količina polena masline, kao što je to bilo i prošle godine, negdje i više od 12%. Na pčelarima je da se angažiraju i pokušaju prskati unutrašnjost košnice čajem od masline, kako bi natjerale pčele da više posjećuju njen cvijet, a na naučnicima je da posmatranjima i analizama dokažu (ne) postojanost mogućnosti većeg oprašivanja maslina sa pčelama.

S. B

IN MEMORIAM

MOMČILO - MOMO RADULOVIĆ

Početak decembra okupio nas je naš dragi prijatelj, pčelar Momo Radulović. Nažalost, ovoga puta povod nije bio naše svakodnevno pčelarsko nadgornjavanje. Okupio nas je da ga ispratimo na vječni počinak. Momo je bio jedan od začetnika modernog pčelarstva u opštini Šavnik da bi od osamdesetih godina prošlog vijeka pa nadalje imao divnu ulogu neponovljivog učitelja. Znao je da pod svoje okrilje okupi i mlađe i starije kolege, jer pčelarenje za njega nije bio samo hobi, nego i više od toga. Bio je to jedan životni put, neugasiva žeđ i velika ljubav kojom je opčinjavao nas mnoge pčelare iz ovog kraja. Njegova harizma i mladalački duh, veselost i pozitivnost lako se prenosila na sve nas koji smo bili u njegovoj blizini. Momu nikada nije bilo teško da nesebično pruži podršku iskusnim savjetom i dobrom preporukom. Obišli smo zajedno sve sajmove u zemlji i mnoge u inostranstvu, dok su pripreme za put na naša draga odredišta bile priče za sebe. Toliko je bio opčinjen i oduševljen tim našim pčelarskim pustolovinama da je čak jednom prilikom postao svjestan da kod sebe nema ličnu kartu, ali tek na državnoj granici. Ali, ni to nas nije spriječilo da stignemo do cilja. Izgubili smo velikog prijatelja, časnog i poštenog druga. Svakodnevno smo se družili i razmjenjivali informacije. Momo će nam puno nedostajati u danima koji dolaze. Moramo se pozdraviti ovog hladnog decembarskog dana u kojem se ne čuje zujanje naših pčela. Ko zna možda si i namjerno odabrao zimu da njima, a i tebi bude lakše da se oprostiti. Nema sumnje, rajski vrtovi su dobili jednu plemenitu dušu. Putuj druže, neka ti je laka crna zemlja, a vječni putevi gospodnji, oprostio se od Moma Radulovića njegov veliki prijatelj i kolega Budo Radović. Biranim riječima o liku i djelu Moma Radulovića u ime građana govorio je Vlatko Vuković podsjećajući da je čika Momo tokom radnog i životnog vijeka obavljao niz odgovornih funkcija među kojima i funkciju predsjednika opštine.

SAVO B. TOPOVIĆ

Nedavno nas je poslije duge i teške bolesti u 60. godini života zauvijek napustio istaknuti član našeg društva, Savo Topović. Njegov odlazak je nenadoknativ gubitak za porodicu i sve one koji su ga poznavali i rado se sa njim družili. Zavolio je pčele i bavio se pčelarstvom sa posebnim zadovoljstvom i to mu je bio melem na ranu i jedan od najboljih lijekova koji su mu pomagali da se bori protiv opake bolesti. Neizmerno je volio druženje, a naročito se lijepo odnosio prema pčelama sa kojima je dijelio najljepše trenutke. Nažalost, sudbina mu nije dozvolila da ostvari sve one planove koji su bili vezani za njegov najdraži hobi i da se još više posveti pčelarstvu.

Dragi naš druže Savo, hvala ti na svemu što si učinio za naše pčelarsko društvo i neka tvoja plemenita duša počiva u miru, a mi ćemo te u sjećanjima i najljepšim uspomena čuvati od zaborava.

UDRUŽENJE PČELARA
„CER“ - MOJKOVAC

MALI OGLASI

Prodajem pčelinjak LR sa pčelama.
Za sve informacije pozovite br. tel. 067255203.

*

Prodajem više pčelinjih društava u DB košnicama sa AV podnjačom kao i otklapač saća. Telefon 067 260 041

*

Prodajem LR šestoramne nukleuse sa mladim maticama, tel 069/066-573

*

Prodajem nukleuse sa 10, 6 i 5 ramova u LR košnicama sa mladim maticama. Bucko Krković 069/560766

*

Prodajem 20 nukleusa LR i 10 DB društava. Za sve informacije pozovite broj tel. 067634560. Risto Borović

*

Prodajem pet pčelinjih društava u DB košnicama sa 12 ramova i sa po dva nastavka. Po jedan nastavak je sa saćem. Cijena 100 eura. Može i kompezacija za VOLVO V. 70 2500 cm3 ili tamić sa kiperom uz doplatu. Radan iz Pljevalja. Za sve informacije pozovite broj telefona 068065120.

*

Prodajem povoljno 250 oplodnjaka za uzgoj matica. Tip oplodnjaka LR i Rodna Voja. Tel: 067 446 420, 067 401 047

*

Prodajem pčele-proizvodna društva na ramovima (bez košnica) LR i DB (pčela se prodaje na 10 ramova, cijena 100 eura). Branko Bataković, član pčelarske organizacije Nikšić br. tel. 068100119.

*

kuća meda
www.kucameda.me

SOJA PROTEIN

pogača za pčele

preporučuje se kao dodatak ishrani pčela u periodu sezonskog nedostatka polena

SOJA PROTEIN INVERTNI SIRUP

Sastav: glukoza, fruktoza, saharoza, invertni sirup i soja.

Kontrolu kvaliteta vrši:
Centar za ekotoksikološka ispitivanja Crne Gore

Rok trajanja: 6 mjeseci.
Čuvati na suvom mjestu.

Datum proizvodnje: utisnut na kutiji.

Proizvod: KUĆA MEDA d.o.o.
Orbe bb, 8142 Spuz-Danilovgrad, Crna Gora

Kontakt tel: +382 68 844 333
E-mail: kucamedacg@gmail.com
www.kucameda.me

Partner: Savez pčelarskih organizacija Crne Gore
Orbe bb, 8142 Spuz-Danilovgrad, Crna Gora
E-mail: spocg@t-com.me

HACCP

2650000400008

1 KG

Proizvodnja pogača u Kući meda obavlja se u registrovanom objektu, broj rešenja Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove: 060-323/16-0306-366/3.

Trenutno se proizvode tri vrste pogača i to: **KLASIK, IMUNO AKTIV I SOJA PROTEIN.**

Osnova za proizvodnju pogača je šećer i invertni sirup. Šećer se melje u turbinskim mlinu koji daje izuzetno fine kristale.

Komponenta koja se dodaje u sve tri vrste pogača je pšenično brašno u koncentraciji do 2% u cilju boljeg sjedinjavanja i vezivanja smjese.

Vaše komentare, primjedbe i sugestije možete nam poslati na E-mail: **kucamedacg@gmail.com**

kuća meda
www.kucameda.me

IMUNO AKTIV

pogača za pčele

za bolji razvoj pčelinjeg društva

PROBIOTIK
SA MENOVA SUPLENCA
Zdravstvena namjena pčelinje ishrane i zdravlja
Kvalitet
Probiotični gljivi
Kvalitetna proizvodnja

SUPLEMENT
B+ SUPLENCA
Ljubavna namjena pčelinje ishrane
Kvalitetna proizvodnja
Kvalitetna proizvodnja
Kvalitetna proizvodnja
Kvalitetna proizvodnja

Sastav: glukoza, fruktoza, saharoza, invertni sirup, probiotik, pšenično mekinja, pivski kvasac, eterično ulje i cimet.

Kontrolu kvaliteta vrši:
Centar za ekotoksikološka ispitivanja Crne Gore

Rok trajanja: 6 mjeseci.
Čuvati na suvom mjestu.

Datum proizvodnje: utisnut na kutiji.

Proizvod: KUĆA MEDA d.o.o.
Orbe bb, 8142 Spuz-Danilovgrad, Crna Gora

Kontakt tel: +382 68 844 333
E-mail: kucamedacg@gmail.com
www.kucameda.me

Partner: Savez pčelarskih organizacija Crne Gore
Orbe bb, 8142 Spuz-Danilovgrad, Crna Gora
E-mail: spocg@t-com.me

HACCP

2650000400008

1 KG

kuća meda
www.kucameda.me

KLASIK

pogača za pčele

Sastav: glukoza, fruktoza, saharoza, invertni sirup

Kontrolu kvaliteta vrši:
Centar za ekotoksikološka ispitivanja Crne Gore

Rok trajanja: 6 mjeseci.
Čuvati na suvom mjestu.

Datum proizvodnje: Utisnut na kutiji.

Proizvod: KUĆA MEDA d.o.o.
Orbe bb, 8142 Spuz-Danilovgrad, Crna Gora

Kontakt tel: +382 68 844 333
E-mail: kucamedacg@gmail.com
www.kucameda.me

Partner: Savez pčelarskih organizacija Crne Gore
Orbe bb, 8142 Spuz-Danilovgrad, Crna Gora
E-mail: spocg@t-com.me

HACCP

2650000400008

1 KG

Prija
svim
čulima...

Bom
kafa
najboljeg
ukusa i mirisa.

Proizvodi:
Balkan Group Montenegro
81 206 Podgorica